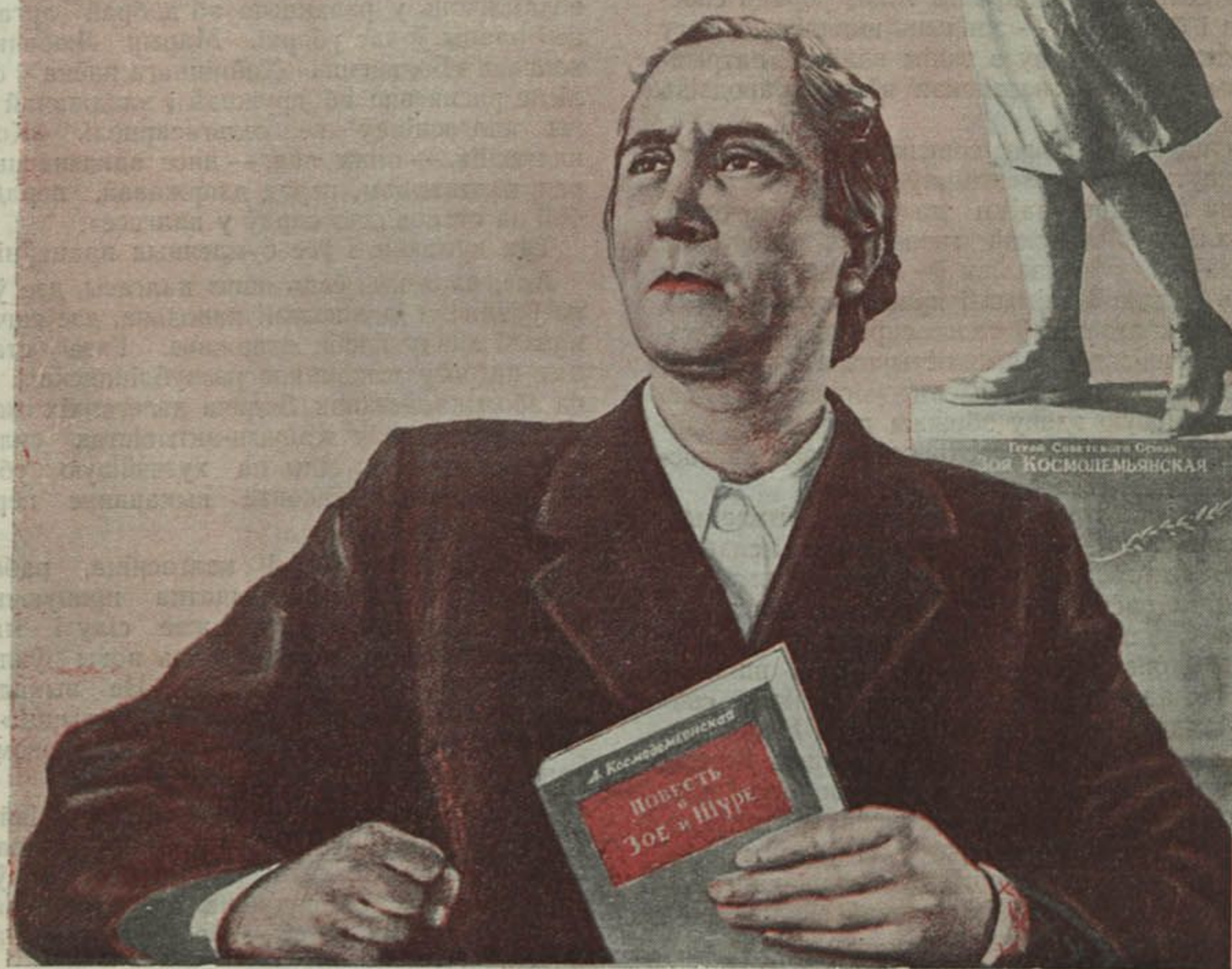

OS
P.13

**МАТЕРИ
ВСЕГО МИРА!
БУДЬТЕ В АВАНГАРДЕ
БОРЦОВ ЗА МИР!**

БОРИТЕСЬ ПРОТИВ ПОДЖИГАТЕЛЕЙ НОВОЙ ВОЙНЫ!

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

№ 8

ЖНІВЕНЬ

1950

ПЕРШАЯ ЗАПОВЕДЬ КАЛГАСНАГА СЯЛЯНСТВА

ПАСПЕУ багаты ўраджай на палях Беларусі. Надышла рашучая пара сельскагаспадарчага года — уборка і здача збожжа дзяржаве. Гэты перыяд у жыцці калгаснага сялянства патрабуе вялікага напружання.

Памятаючы ўказанне таварыша Сталіна аб тым, што ўборка — справа сезонная і яна не любіць чакаць, калгаснікі і калгасніцы мабілізуюць усе свае сілы і магчымасці для своєчасовай уборкі збожжа.

Убраць своєчасова — значыць не мець страт, датэрмінова выканаць першую запаведзь перад дзяржавай, засыпаць насенны фонд добрым гатунковым насеннем. Убраць своєчасова — значыць стварыць усе ўмовы для завяршэння сельскагаспадарчага года; убраць своєчасова і без страт — значыць павялічыць вагу працядня. Вось чаму з такім вялікім патрыятычным уздымам калгасная вёска праводзіць уборку ўраджаю.

Пачуццём глыбокага савецкага патрыятызма прасякнут зварот калгаснікаў сельгасарцелі імя Гастэла Мінскага раёна да ўсіх калгаснікаў, спецыялістаў сельскай гаспадаркі рэспублікі. Гастэлаўцы абавязаліся ў спіслыя тэрміны ўбраць ураджай азімых і яравых культур.

Заклік калгаснікаў сельгасарцелі імя Гастэла аб арганізацыі соцыялістычнага спаборніцтва за выдатнае правядзенне ўборкі ўраджаю і датэрміновую здачу збожжа дзяржаве знайшоў гарачы водгук і падтрымку сярод калгаснага сялянства рэспублікі.

Самааддана працавалі на жніве і малацьбе калгаснікі аднайменнай з ініцыятарамі спаборніцтва сельгасарцелі Сычэўскага сельсовета Брэсцкага раёна. Жнеі гэтай сельгасарцелі Вольга Саланенка, Любоў Смалей і Варвара Новік выконвалі за дзень да двух з паловай норм. Не адставалі ад іх і вязальшчыцы снапоў. Маладая калгасніца Сцепаніда Новік звязвала за дзень па 700 і больш снапоў. Калгас імя Гастэла першым у Брэсцкай вобласці разлічыўся з дзяржавай па збожжанарыхтоўках.

Узоры стаханаўскай працы на ўборцы і малацьбе паказваюць многія жанчыны-калгасніцы. Гэта сведчыць аб іх высокай свядомасці і гарачым жаданні ўмацоўваць калгасны лад, умацоўваць магутнасць сваёй Радзімы.

Жанчыны-дэлегаткі заходніх абласцей рэспублікі павінны з'яўляцца запяваламі спаборніцтва, асабістым удзелам падаваць прыклады самаадданай працы. Правільна зразумелі свае задачы дэлегаткі калгаса імя 8 сакавіка Жалудоцкага раёна. Яны выконвалі на жніве па дзве — тры нормы, сваёй самаадданай працай дапамаглі калгасу ў спіслыя тэрміны правесці ўборку азімых і першым у раёне 20 ліпеня закончыць здачу збожжа дзяржаве.

Жанчыны-сялянкі на ўборцы, як і на іншых работах у калгасах, адыгрываюць вялікую ролю. Іх сумленныя адносіны да працы, клопаты аб захаванні вырашчанага ўраджаю служыць прыкладам для ўсіх калгаснікаў, натхняюць іх на добрасумленную працу. Вось, напрыклад, дэлегаткі калгаса імя Шчэрбакова Столінскага раёна рашылі, што кожная жанчына абавязана даць калгасу добры мяшок, а ўсе старыя мяшкі, якія маюцца ў калгасе, адрамантаваць з тым, каб не дапусціць страт збожжа пры перавозцы. На ўборку ў гэтым калгасе выходзілі і старыя і малыя. Многадзетная маці Екацярына Пачуйка выпрацоўвала за дзень па 3 нормы.

Калгасніцы розных абласцей рэспублікі паведамляюць у рэдакцыю аб добрай арганізацыі працы ў час уборкі. Марыя Любачка з калгаса «Большэвік» Хойніцкага раёна ў сваім лісце расказвае аб дружнай і зладжанай працы калгаснікаў яе сельгасарцелі. «Кожны калгаснік, — піша яна, — нясе адказнасць перад калектывам, перад дзяржавай, перад сабой за становішча спраў у калгасе».

Так думаюць і ўсе сумленныя працаўнікі.

Але, на жаль, ёсць яшчэ калгасы, дзе ўборка ўраджаю ідзе вельмі павольна, дзе яшчэ не пачалі здачу хлеба дзяржаве. Гэта ставіць пад пагрозу выкананне рэспубліканскага плана збожжапаставак. Задача дэлегатаў сходаў, жонсаватаў, усіх жанчын-актывістак сяла — мабілізаваць усе сілы на хутчэйшую ўборку ўраджаю, на паспяховае выкананне першай запаведзі калгаса.

Кожны калгаснік і калгасніца, работнік сельскай гаспадаркі, выдатна працуючы на ўборцы ўраджаю, памнажае сілу і магутнасць нашай Радзімы, уносіць новы ўклад у справу міру ва ўсім свеце. Не выпадкова калгаснікі сельгасарцелі «Новае жыццё» Тураўскага раёна свой першы абоз з зернем новага ўраджаю назвалі «абозам міру».

Уборка ўраджаю супала з кампаніяй па збору подпісаў пад Стакгольмскай Адазвай у абарону міру. Савецкія хлебаробы, як і ўвесь савецкі народ, адзінадушна выказаліся за абарону атамнай зброі — зброі смерці і разбурэння.

Савецкія жанчыны-маці хочуць радасці і шчасця сваім дзецям. Яны ўсёй душой хочуць міру. Вось чаму так энергічна працуюць яны на карысць соцыялістычнай Радзімы.

Жанчыны-сялянкі, змагайцеся за новы росквіт нашай Радзімы, будзьце актыўнымі будаўніцамі магутнай краіны соцыялізма! Сілай асабістага прыкладу падцягвайце тых, хто яшчэ недастаткова актыўна працуе на ўборцы ўраджаю. Узорна правядзем уборку ўраджаю і з чэсцю выканаем план збожжанарыхтовак!

РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА

Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

ВЫДАННЕ
ЦК КП(б)Б

8

Жнівень 1950

ГОД ВЫДАННЯ ДВАЦЦАЦЬ ШОСТЫ

Калгаснікі сельгасарцелі імя Гастэла, Сенніцкага сельсовета Мінскага раёна, звярнуліся з адкрытым пісьмом да ўсіх калгаснікаў і калгасніц, работнікаў МТС і спецыялістаў сельскай гаспадаркі, у якім заклікалі своечасова і без страт убраць ураджай, датэрмінова разлічыцца з дзяржавай, поўнасю забяспечыць калгасы ўласным насеннем. Калгас імя Гастэла паказвае ўзор добрасумленнай працы. На здымку: гастэлаўцы здаюць хлеб.

Фато К. Якубовіча

БІБЛІОТЕКА
им. Ленина

НАЦЫАНАЛЬНАЯ
БІБЛІАТЭКА
БЕЛАРУСІ

Узбуйненне калгасаў — важная ўмова далейшага ўздыму сельскай гаспадаркі

СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЯ сельская гаспадарка нашай рэспублікі, як і ўсяго Савецкага Саюза, ідзе па шляху няўхільнага ўздыму. Дзякуючы штодзённым клопатам і дапамозе партыі, савецкага ўрада і асабіста таварыша Сталіна, з года ў год павышаецца ўзровень механізацыі сельскагаспадарчых работ, што аблягчае працу калгаснікаў і садзейнічае росту ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур.

Аснашчоныя першакласнай тэхнікай, калгасы становяцца шматгаліннымі гаспадаркамі.

Калгаснае сялянства нашай краіны авалодвае дасягненнямі перадавой савецкай сельскагаспадарчай навукі. У выніку павышаецца ўраджайнасць сельскагаспадарчых культур і прадуктыўнасць жывёлагадоўлі.

Калгасы маюць неабходныя ўмовы і магчымасці для свайго далейшага паспяховага развіцця і ўмацавання. Аднак да бягучага года значная колькасць калгасаў усё яшчэ адставала ў эканамічным развіцці. Гэта былі галоўным чынам дробныя калгасы.

Калгас «Чырвоны жнівень» Стрэшынскага раёна, які меў толькі 73 гектары ворыва, атрымаў у 1949 годзе ўраджай збожжавых культур толькі на 2,7 цэнтнера з гектара.

Калгас «Чырвоны шлях» Уваравіцкага раёна меў ворыва 1 492 гектары. У 1949 годзе ён атрымаў ураджай збожжа ў тры разы большы, чым калгас «Чырвоны жнівень», і здаў дзяржаве збожжа 252 тоны, зсыпаў насенныя фонды 197 тон і ў іншыя фонды 100 тон. Грашовы прыбытак склаў 916.972 рублі.

У Міхалёўскім сельсавеце Бабруйскага раёна калгас «VII з'езд Саветаў», які меў 261 гектар ворыва, атрымаў у 1949 годзе сярэдні ўраджай збожжавых на 6,6 цэнтнера з гектара. Калгас імя Дзяржынскага ў тым-жа сельсавеце пры зусім роўных умовах, але больш буйны па плошчы ворыва, атрымаў сярэдні ўраджай збожжавых на 11,8 цэнтнераў з гектара.

На сучасным этапе наўнасць дробных калгасаў стала перашкодай у справе далейшага ўздыму соцыялістычнай сельскай гаспадаркі. Дробныя калгасы не могуць выкарыстаць з высокай прадуктыўнасцю

трактары, камбайны і складаныя малатарні МТС, асвоіць дасягненні навукі, будаваць добрыя грамадскія памяшканні, развіваць высокатаварную грамадскую жывёлагадоўлю, забяспечваць высокія прыбыткі калгаснікам ад грамадскай гаспадаркі.

Калгаснікі і калгасніцы Беларусі на шматлікіх фактах пераканаліся ў велізарных перавагах буйных калгасаў перад дробнымі. Таму рэкамендацыю партыі і ўрада аб аб'яднанні дробных калгасаў у эканамічна магутныя гаспадаркі яны сустрэлі адзінадушным адабрэннем і падтрымкай.

4 У сучасны момант ва ўсходніх абласцях рэспублікі першы этап узбуйнення дробных калгасаў у асноўным

завершаны, гэта значыць арганізацыйныя сходы ўзбуйненых калгасаў прынялі ўжо Статут арцелі і абралі свае кіруючыя органы. Цяпер у рэспубліцы пераважаюць ужо буйныя калгасы. У сярэднім на адзін калгас прыходзіцца звыш 1.000 гектараў ворыва і больш 200 двароў. У склад праўленняў і рэвізійных камісій абраны самыя лепшыя калгаснікі, якія на справе не раз даказалі сваю адданасць грамадскім інтарэсам. Сярод іх — каля 10 тысяч жанчын, якія ідуць у перадавых радах барацьбы за павышэнне ўраджайнасці і высокую прадуктыўнасць жывёлагадоўлі. Так, ва ўзбуйненым калгасе «Расоны» Полацкай вобласці

На таку калгаса «Чырвоная зорка» Хойніцкага раёна Палескай вобласці ідзе сушка і ачыстка збожжа для адпраўкі на нарыхтоўчы пункт. На першым плане калгасніца Алена Любанец.

Фото Л. Мазелева

намеснікам старшыні калгаса абрана Герой Соцыялістычнай Працы Гарэцкая Ганна Савельеўна. У калгасе «Новы шлях» Дрысенскага раёна старшыней калгаса абрана Шыманская Соф'я Нікіфараўна.

У большасці ўзбуйненых калгасаў павысілася працоўная актыўнасць, паспяхова праводзяцца бягучыя сельскагаспадарчыя работы, прыкметна павялічылася прадуктыўнасць грамадскай жывёлагадоўлі.

У калгасе імя Молатава Смалявіцкага раёна Мінскай вобласці (старшыня тав. Фрыдрых) аб'яднана пяць дробных калгасаў, у якіх раней прымала ўдзел у грамадскай працы ў сярэднім 160 чалавек у дзень. Пасля ўзбуйнення на работу выходзіць больш 300 калгаснікаў. У калгас вярнулася 38 чалавек, якія знаходзіліся

ў неарганізаваным адыходніцтве. Ўзбуйнены калгас расчысціў ад хмызняку і асвоіў 50 гектараў тарфянікаў пад пасеў кок-сагыз, да 10 ліпеня закончыў сенаўборку, выканаў абавязальствы па пастаўцы дзяржаве сена і прадуктаў жывёлагадоўлі, разгарнуў вялікія будаўнічыя работы: заканчвае пабудову трох тыповых памяшканняў для жывёлы, рыхтуе матэрыялы для будаўніцтва каменнага свірна на 100 тон збожжа і калгаснага клуба на 500 месц.

У калгас імя Леніна (Суражскі раён Віцебскай вобласці) аб'яднана 6 калгасаў, з якіх чатыры з года ў год не выконвалі планаў сяўбы. Пасля ўзбуйнення прыкметна павысілася працоўная дысцыпліна. Калгас выканаў план веснавой сяўбы, да 5 ліпеня здаў пастаўкі сена дзяржаве, будзе свіран, кароўнік, канюшню.

Узбуйнены калгас імя Кірава (Веткаўскі раён Гомельскай вобласці) з мясцовых матэрыялаў пачаў будаўніцтва двухпавярховага клуба, артэзіянскага калодзежа і жывёлагадоўчых памяшканняў.

У Дзяржынскім, Бабруйскім і іншых раёнах пачалася распрацоўка перспектывных планаў развіцця ўзбуйненых арцелей.

Ва ўзбуйненых калгасах створана значная колькасць новых пярвічных партыйных арганізацый. Так, напрыклад, партыйная арганізацыя калгаса імя Сталіна (Глускі раён Бабруйскай вобласці) налічвае 12 камуністаў. У вытворчых брыгадах калгаса сістэматычна праводзяцца гутаркі, вядзецца вялікая масава-палітычная работа па ўмацаванню працоўнай дысцыпліны. У выніку калгас паспяхова спраўляецца з ўсімі сельскагаспадарчымі работамі, будзе 8 жывёлагадоўчых і культурна-бытавых памяшканняў, выканаў планы паставак дзяржаве сена і прадуктаў жывёлагадоўлі.

Пры ўмелым кіраўніцтве эканоміка ўзбуйненага калгаса можа быць умацавана на працягу аднаго-двух год. Дабіваючыся высокай ўраджайнасці, асабліваю ўвагу трэба звярнуць на развіццё такіх прыбытковых культур, як лён і кок-сагыз. Шматгалінная гаспадарка ўзбуйненых калгасаў, вялікія плошчы пасеваў збож-

жавых, тэхнічных і іншых культур, развітая грамадская жывёлагадоўля патрабуюць прыцягнення на пастаянную работу аграномаў, зоатэхнікаў і іншых спецыялістаў сельскай гаспадаркі.

Праўленні калгасаў, пярвічныя партыйныя і камсамольскія арганізацыі павінны мабілізаваць вопыт, веды і сілы калгаснікаў на самаадданую працу, каб у бліжэйшыя два гады дабіцца сярэдняга ўраджаю збожжавых культур па 16—18 цэнтнераў, валакна і насення лёну па 4,5—5 цэнтнераў, карэнняў кок-сагыз па 35—45 цэнтнераў з гектара, надою малака па 2.500 літраў на фуражную карову.

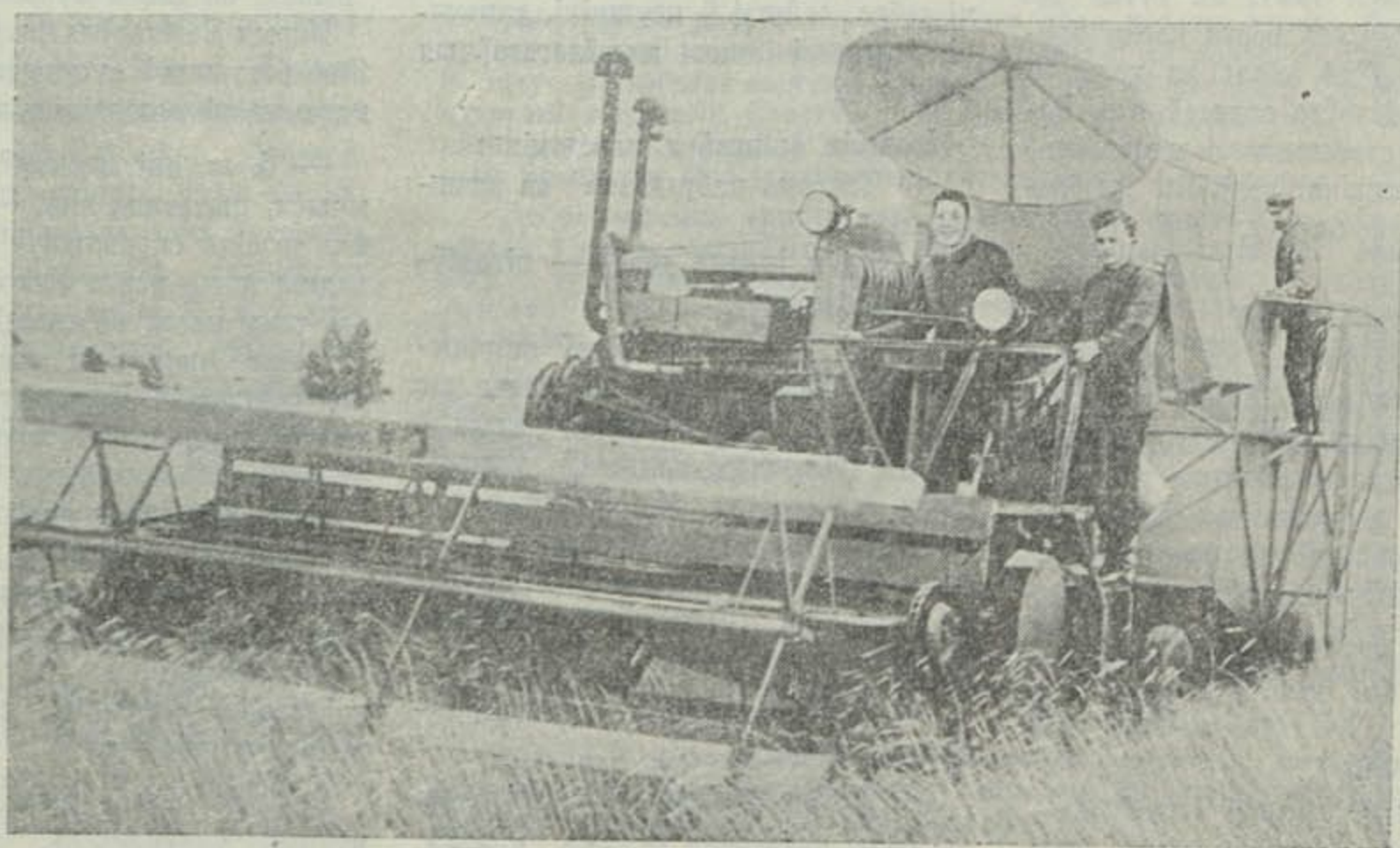
Цяпер гарачая пара ўборкі ўраджаю і здачы хлеба дзяржаве, калі дорагі кожны дзень і гадзіна.

Сотні ўзбуйненых калгасаў арганізавана вядуць уборку ўраджаю, здачу хлеба дзяржаве. Пераважная большасць калгасніц на ўборцы азімага жыта перавыконвала дзённыя нормы выпрацоўкі. Велізарную дапамогу аказалі ў гэтым годзе калгасам рэспублікі камбайнеры і камбайнеркі. Сярод іх камбайнерка Лоеўскай МТС Еўдакія Ермалаеўна Крупейчанка, якая на камбайне «Комунар», пры норме на ўвесь сезон уборкі 150 гектараў, ужо к 10 жніўня ўбрала ўраджай з плошчы 170 гектараў.

Паспяхова закончыў уборку ўраджаю зернавых культур і хлебаздачу калгас імя Жданава Веткаўскага раёна Гомельскай вобласці, дзе старшынёй з'яўляецца Екацерына Ефімаўна Шчэдрык, якая заваёвала за кароткі тэрмін кіраўніцтва ўзбуйненай арцелью ўсеагульную павагу калгаснікаў.

Не можа быць сумнення ў тым, што кожны калгас і МТС поўнацю выкарыстаюць усе працоўныя рэсурсы і тэхнічныя сродкі ў інтарэсах правядзення ўборкі ўраджаю без страт, выканання абавязальстваў па здачы хлеба дзяржаве збожжам добрай якасці і поўнага забяспечання ўсіх калгасаў рэспублікі ўласным высокакасным насеннем. Гэты першы сур'ёзны экзамэн узбуйненых калгасы пад кіраўніцтвам партыі вытрымаюць з чэсцю.

Е. ЗАЛЕСКІ.

Маладыя камбайнеры Камарынскай МТС Соф'я Федарэнка і Павел Гардзіенка на ўборцы хлеба. Фото І. Рабіновіча

ВЯЛІКАЯ БУДУЧЫНЯ

На здымку: уборка ўраджаю ў калгасах Піншчыны. Агітатар Ганна Жылінская чытае калгасніцам газеты ў час абедзенага перапынку.

Фотахроніка БЕЛТА.

УЛАДЗІМІР Сіротка, невысокі, загарэлы марак у акуратна выгладжаным кіцелі, прыехаўшы ў родны калгас пасля некалькіх гадоў, не перастае захапляцца ўсім бачаным. Задоўга да Айчынай вайны ён пайшоў служыць у флот, быў радавым. Дамоў прыязджаў вельмі рэдка. Пасля вайны ўбачыў разбураную ворагам вёску і доўгі час не мог пазбавіцца ад цяжкага ўражання.

Зараз Уладзімір Сіротка — слухач Ваенна-марской акадэміі, маёр.

Здзіўляючыся таму, як хутка аднавілася і вырасла вёска пасля вайны, ён спыняўся амаль ля кожнага новага дома і доўга аглядаў яго. Потым пытаў старшыню сельвыканкома Івана Іванкіна, нядаўна выбранага на гэтую пасаду, які суправаджаў нас.

— А тут хто жыве?

Звярнуўшы ўвагу на тое, што амаль ля ўсіх дамоў стаялі веласіпеды, ён цікавіўся, хто іх уладальнікі і колькі наогул веламашын у вёсцы. Калгаснікі з горласцю расказвалі свайму аднавяскоўцу, што калгас імя Варанылава мае тры аўтамашыны, тры рухавікі, тры цыркуляры. Марак з радасцю ўсклікаў:

— І калі ўсё гэта паспелі набыць? Малайцы!

Але ўсё-ж не забываў і спытаць:

— А свая электрастанцыя калі будзе? А радыё калі правядзецца? А клуб, бібліятэку, яслі калі пабудуецца?

— Будзе, будзе... І гэта і яшчэ многае іншае, — цвёрда і ўпэўнена адказаў Іванкін.

Мы зайшлі ў памяшканне, дзе працавалі цыркуляры, заглянулі ў новы, прасторны будынак школы, набывалі ў сельскім урачэбным пункце, не забылі нават сепаратарнага пункта. І ўсюды наш спадарожнік успамінаў, што не ўсё гэта было нават да вайны.

Мы аглязелі новы, прасторны свінарнік, у якім адкормленыя свінні са сваім патомствам адчувалі сябе вельмі добра, зайшлі ў ітушнікі, канюшні, аглязелі іншыя жывёлагадоўчыя пабудовы.

Іванкін спынаўся паведаміць:

— Таксама пабудавана за апошнія два месяцы.

— Чаму іменна два? — цікавіўся адпукнік.

— Ды таму, — адказаў старшыня сельсавета, — што за гэты час адбылася вялікая і важная падзея ў жыцці ўсіх жыхароў калгасаў Сінчанскага сельсавета. Мы аб'ядналіся ў адну буйную сельскагаспадарчую арцель. Нашы сілы цяпер у многа разоў узраслі. Шырокія гарызонты нам адкрыліся!

— А хто старшыня калгаса? — спытаў Сіротка.

— Марыя Васільеўна Варывончык — былы старшыня калгаса «Зара», нядаўні старшыня выканкома Сінчанскага сельсавета. На сходзе, прысвечаным аб'яднанню, калгаснікі адзі-

надушна выбралі Марыю сваім старшынёю.

Уладзімір Сіротка раптам спыніўся ў задумненасці. «Няўжо яна?» — мільганула ў яго думка. Успомніліся сумесная вучоба ў школе, гаражыя комсамольскія сходы, выступленні Марусі. Актыўная была комсамолка, баявы сакратар...

— Ну і як яна працуе, як жыве?

— Неспакойная яна! Ні свет, ні зара яна ўжо ў полі, у брыгадзе ля машын або на ферме, у праўленні.

У новым памяшканні праўлення аб'яднанага калгаса, куды мы прышлі, — чыста, утульна. Прыемна пахне свежым цёсам, смалой. Рахункаводы — двое пажылых мужчын і дзяўчына — напчоўкваюць костачкамі лічыльнікаў. За столікам у кутку сядзіць невысокая сярэдніх год жанчына ў сінім касцюме. У яе ўражлівыя, разумныя вочы. Гэта старшыня калгаса Марыя Васільеўна Варывончык. Знаёмімся.

— Марыя! Добры дзень...

— Уладзімір! Ну, добры дзень, добры дзень! З прыездам!

Простая і радасная сустрэча, моцны сяброўскі пошук рук. Кароткія роспыты аб жыцці, яркія ўспаміны аб мінулым.

— Ну, расказвай, Марыя, як справы ў калгасе, — просіць Уладзімір Сіротка. — Дай мне справаздачу, як старому комсамольцу, а я раскажу калгаснікам аб нашых войнах, аб сваёй вучобе...

Марыя Васільеўна весела смяецца. Яна радуецца сустрэчы, радуецца магчымасці падзяліцца думкамі.

— А за які перыяд? — усміхаючыся, пытаецца яна. — За сельсовет зрабіць справаздачу магу, а за калгас яшчэ рана. Усяго два месяцы таму назад аб'ядналіся. Работы ўперадзе — непачаты край. Брыгады мы ўмацавалі. Працуюць яны зладжана, дружна, на плане. Брыгадзірамі паставілі вопытных, энергічных людзей. Патрабуем ад іх, каб кожны калгаснік загадзя ведаў, што яму прадстаіць зрабіць заўтра. Дысцыпліну ўзнялі, значыць здолеем свае планы ажыццявіць. Усе да аднаго калгаснікі выходзяць на работу і працуюць дружна.

Роўным ціхім голасам, у якім чуецца ўпэўненасць, усведамленне сваёй адказнасці як кіраўніка, яна расказвае аб выгадах, якія атрымалі дробныя калгасы сельсавета ў

выніку аб'яднання, аб рэзервах і магчымасцях, аб шырокіх перспектывах.

Зараз у калгасе працуе столькі сельскагаспадарчых машын, колькі раней у дробных арцелях нельга было выкарыстаць. На 1800 гектарах ворнай зямлі ёсць дзе разгарнуцца тэхніцы. Ужо ў гэтым годзе ўпершыню на палях працуе самаходны камбайн, у калгасе многа жніярак, малатэрэнь. Створаны ўсе ўмовы для павышэння культуры земляробства. Землеўпарадкаванне, наўнасць тэхнікі і дастатковай колькасці вызваленых у сувязі са скарачэннем штатаў рабочых рук — усё гэта дазволіць лепш апрацоўваць зямлю. Цяпер па-сапраўднаму можна будзе вырашыць пытанне аб травапольнай сістэме. Павышэнне ўраджайнасці дапаможа ўзняць прадуктыўнасць жывёлагадоўлі. Аб'яднанне адкрыла магчымасці для шырокага разгортвання будаўніцтва. Створаны і працуюць пастаянныя будаўнічыя брыгады.

— Шлях умацавання калгасаў, указаны партый, — правільны шлях, — з захаваннем закончыла старшыня. — У нас ёсць агульнае імкненне, агульны план — на працягу двух-трох год вывесці калгас у перадавыя, на многа ўзняць ураджайнасць палёў, стварыць высокапрадуктыўныя жывёлагадоўчыя фермы, памножыць грамадскае багацце арцелі, узняць вагу працяжніка.

Марыя Васільеўна расказала аб перадавіках уборкі — аб Івану Свідзінскім, які скопчаў за дзень на 1,20 гектара, аб жанчынах-стаханаўках Любе Лабанок і Марыі Кавальчук, якія ўдвая перавыконвалі свае нормы, аб Софі Паўлаўне Лабанок, 75-гадовай калгасніцы, якая, не пажадаўшы адпачываць дома ў гарацы час уборкі, выжынала сярпом на 0,20 гектара пры норме 0,15, і многіх іншых. Пераважная большасць калгаснікаў з першых дзён убачыла ва ўзбудненні дробных арцелей верны шлях уздыму грамадскай гаспадаркі, росту свайго добрабыту і культуры. І таму працуюць яны з небывалым уздымам.

— А з уборкай як, з хлебаздачай? — не сунімаўся гасць.

Марыя Васільеўна прыводзіла лічбы, параўноўвала іх з лічбамі мінулых год, і непрыкметна для субяседнікаў гэта сапраўды стала надобна на справаздачу, аб якой яны спачатку гаварылі жартам.

Вядома, дзякуючы ўзбудненню ўборачных работ праходзяць больш арганізавана, дружна, чым у мінулыя гады. Жыта ўжо ўбралі, дзяржавы здалі 22 тоны. Аднак, у назначаныя тэрміны не ўкляліся. Вельмі перашкодзілі дажджы. Крытых-жа токаў няма, зернесушылку да гэтага часу не пабудаваў.

— Я добра ўяўляю сабе наш калгас праз год-два, — гаворыць Марыя Васільеўна, — калі мы ажыццёвім нашы планы. Бачу перад сабой новыя Вялікія Сінчаны. У цэнтры — Дом сацыялістычнай культуры, радыёвузел, сямігадовая школа, дзіцячыя яслі. Фермы — багатыя, ураджаі ўдвая вышэйшыя, чым цяпер. І калі ўявіш сабе ўсю гэтую прыгажосць, хочацца працаваць і працаваць!

— Правільна, Марыя, — моцна паціскаючы руку старшыні, гаворыць Уладзімір Сіротка. — Будучыня цудоўная. Працуйце так, каб яна прышла хутчэй.

П. АГНЕВІЧ,
Пухавіцкі раён, Мінская вобласць.

Ганна

Дзяўчаты, юнакі —
Усе з двара выходзяць,
Сяброўку грамадой
У інстытут праводзяць.
Ідуць, пяюць яны
Пад музыку баяна.
— А кім прыедзеш ты?
Мо' аграмомам, Ганна?
— Не, інжынерам я
Праз пяць гадоў вярнуся,
Каб плённа працаваць
У роднай Беларусі.
— А вернешся ў калгас,
Напэўна, ўжо не скора:
Заводы будаваць
Падзеш ты у горад?
Забудзешся пра нас,
Пакінеш назаўсёды —
Не будзе што рабіць
Табе ў калгасе родным.
— Прыеду я да вас.
Пяць год мінецца часу —
І будзе інжынер
Патрэбен у калгасе.
...І песня галасней,
Гучней ігра баяна.
У калгас прыедзе зноў,
Да нас прыедзе Ганна!

А. ВЕРАБЕЙ.

Будаўнікі новага жыцця

Адной з асноўных форм масавай работы сярод жанчын-сялянак Воранаўскага раёна з'яўляецца жаночы дэлегацкі сход. Пад кіраўніцтвам райкома партыі і тэрытарыяльных партарганізацый дэлегацкія сходы згуртавалі вакол сябе жанчын, праводзяць сярод іх растлумачальную работу, накіраваную на хутчэйшае завяршэнне калектывізацыі.

На партыйных сходах былі заслуханы справаздачы аб рабоце жаночых дэлегацкіх сходаў. Намечаныя практычныя мерапрыемствы былі хутка ажыццёўлены на справе.

Выхаваўчая работа сярод жанчын дала добрыя вынікі. Былыя ў мінулым батрачкі сталі актыўнымі барацьбітамі за новае, калгаснае жыццё. З ліку актывістак-жанчын абрана дэпутатамі раённага Савета — 8, дэпутатамі мясцовых Саветаў — 82, народнымі засядацелямі — 32, старшынямі рэвізійных камісій калгасаў — 11 жанчын. Калгаснымі рахункаводамі працуюць 12 і загадчыкамі хат-чыталень — 8 жанчын.

Добрасумленна адносячыся да калгаснай працы і актыўна ўдзельнічаючы ў грамадска-палітычным жыцці, жанчыны-дэлегаткі заваявалі павягу і аўтарытэт сярод насельніцтва. Калгасніцы сельгасарцелі імя Леніна Беняконскага сельсавета, Браніслава Развадоўскага, Софія Ульяноўскага і Браніслава Шчэрба — першыя актывісты сельсавета.

Добрай славай карыстаюцца стаханаўкі сельгасарцелі «Шлях сацыялізма» Рамуцёўскага сельсавета — дэлегатка Уладзіслава Серафімка і Яніна Мікуць, калгасніца сельгасарцелі імя Сталіна Рамашканцаўскага сельсавета дэлегатка Рыта Грыгор'ева.

Калгасніцы гэтай-жа арцелі дэлегаткі Браніслава Грышко і Генуэфа Малюкевіч, працуючы на ферме, забяспечылі захаванне маладняку і дабіліся добрай яго ўкормленасці. Калгас выканаў план развіцця жывёлагадоўлі.

Па ініцыятыве жанчын-дэлегатак Свільскага сельсавета наладжваецца экскурсія сялянак-аднаасобніц у перадавы ў раёне калгас імя Варахылава.

Многія з жанчын-дэлегатак удумліва і сур'ёзна вучацца. У гэтым годзе ў сетцы партыйнай асветы займаліся 70 жанчын-актывістак і 450 дзяўчат — у комсамольскіх палітгуртках.

Зараз у раёне налічваецца 12 жаночых дэлегацкіх сходаў і 6 жаночых саветаў, якія сістэматычна праводзяць работу сярод жанчын.

С. ВОЙНІЧ.
Гродзенская вобласць.

Сэрца чыгуначнікі

Ніколі не засынае аршанскі чыгуначны вузел. Начную цішыню няспынна парушаюць прарэзлівыя гудкі, свіст пары, гучнае сапенне паравозаў, лязгат буфераў.

У прасторных залах вакзала чакаюць пезда сотні пасажыраў. Кругласутачна працуе бюро даведак, буфеты, білетныя касы, радыёвузел. Мільгаюць чырвоныя шапкі работнікаў станцыі. Прыбываюць і адпраўляюцца пасажырскія і таварныя цягнікі.

Аршанскае аддзяленне чыгункі мае сваё сэрца — некалькі спецыяльна абсталяваных пакояў, дзе працуюць дыспетчары.

Мы ў адным з гэтых пакояў. Сцены яго гуканепранікальныя. На іх — чарцяжы. За невялікім сталом — участковы дыспетчар Ганна Пятроўна Мяжэвіч. Хоць яна і адна ў пакоі, але гутарка ў ім не спыняецца. Дыспетчар звязана па селектару з усімі начальнікамі і дзяжурнымі па станцыі на ўчастках Орша — Віцебск і Орша — Смаленск, з усімі машыністамі, якія следуюць па гэтых маршрутах.

Хітрая штука — селектар! Звычайны рэпрадуктар даносіць да Ганны Пятроўны галасы з трыццаці станцый яе ўчастку, рапарты і пы-

танні машыністаў. Невялікі, чорны, як жук, мікрафон перадае распараджэнні дыспетчара. Дыспетчар дасканала ведае кожную станцыю свайго ўчастку.

На стале — вялікі аркуш паперы. У пачатку дзяжурства ён амаль чысты; адзначаны толькі станцыі ды нанесена пагадзінная сетка. Кожны машыніст, які вядзе састаў на Віцебск ці Смаленск, рапартуе з дарогі ўчастковаму дыспетчару. Ганна Пятроўна выкрэслівае на паперы лінію, якая паказвае, калі і куды пачаў рухацца састаў. Машыністу-ж дае падрабязны план: з якой хуткасцю ехаць, у які час прыбыць на далейшыя станцыі, дзе размінуцца з сустрэчным саставам. Дзяжурных па станцыях папярэджвае, калі прыбудзе цягнік, на які пуща пусціць яго.

... Лінія за лініяй кладзецца на дыспетчарскі графік. К канцу дзяжурства Ганна Пятроўна звярае свой графік з графікам, зацверджаным Міністэрствам шляхоў зносін. Яна задаволена: раз'ходжанні мінімальныя. План пропуску таварных экспрэсаў перавыканан удвая.

Дыспетчар — камандзір руху на чыгункі. Ён забяспечвае безаварыйнае следаванне саставаў, рэгулюе хуткасць, прастой. На гэтым адказным участку Ганна Пятроўна Мяжэвіч працуе пятнаццаць год.

— Смешна ўспомніць, — гаворыць яна, — як пачынала працаваць. Прыбываюць часам на невялікую станцыю адзін за адным тры таварныя саставы. Разгрузацца або возмуць груз і рапартуюць, што гатовы следаваць далей. Я галаву ламаю, як прапусціць іх у адну дарогу, а машыністы нервуюцца: «Графік ламаеш! Стаім дарэмна!» Часамі да слёз даходзіла... Цяпер у дыспетчарскай чуюся нават лепш, чым дома.

Машыністы Аршанскага паравознага дэпо Палякоў, Наталевіч, Васілеўка, Мальчэўскі, Шурмін і многія іншыя носяць ганаровае званне пяцісотнікаў: іх паязды праходзяць па 500 кілометраў у суткі пры норме 327. Гэта дасягненне не адных машыністаў, але і многіх людзей розных прафесій, якія працуюць на Аршанскім аддзяленні чыгункі. Гэта заслуга і ўчастковага дыспетчара-камуніста Ганны Пятроўны Мяжэвіч.

Пасажырскі № 59/60

У 1 гадзіну 20 хвілін па маскоўскаму часу адпраўляецца з Оршы ў Харкаў пасажырскі поезд 59—60. Па вагону нумар 7 праходзіць старшы праваднік Мар'я Трафімаўна Пісарава. Яе пасажыры размясціліся па полках, жадаючы атрымалі пасцелі, многія адразу задрамалі пад мерны стук колаў. Імчыцца поезд ад станцыі да станцыі. Не спіць Мар'я Трафімаўна. Новых пасажыраў папярэджвае: «Калі ласка, цішэй, грамадзяне! Людзі адпачываюць...» Пры пасадцы яна забірае ў пасажыраў білеты, каб ведаць, дзе каму выходзіць. За 40 хвілін да высадкі будзіць пасажыра, каб мог без мітусні падрыхтавацца.

За 17 год працы Мар'я Трафімаўна не памятае выпадку, каб хто-небудзь з яе пасажыраў праехаў сваю станцыю ці наогул застаўся незадаволены праездом. У скрынцы для скаргаў і прапаноў пасля кожнага рэйса яна знаходзіць словы ўдзячнасці пасажыраў за ўважлівую і чуючую адносіны.

... Некалькі гадзін застаецца да адпраўкі пезда з Харкава ў Оршу. Ва ўсіх 13 вагонах ужо вымыты падлогі, працёрты вокны, полкі. Праваднікі пасцялілі на столікі чыстыя сурветкі, напоўнілі бакі свежай гатаванай вадой. Начальнік пезда Ганна Мікалаеўна Веліхава правярыла гатоўнасць кожнага вагона. Зараз поезд

будзе прымаць спецыяльная камісія, якая выдаць пачальніку санітарную пунёўку. А перад самай адпраўкай уся паяздная брыгада падпіша гарантыйную марку, якая абавязвае весці поезд па графіку, забяспечыць у вагонах чыстату і парадак, захоўнасць маёмасці пасажыраў.

Зладжана працуе брыгада пезда 59—60. Спрактыкаваныя паравознікі

вядуць яго строга па графіку, праваднікі забяспечваюць выгоды і спакойны праезд пасажыраў. Начальнік пезда называе лепшых праваднікоў. Гэта Мар'я Трафімаўна Пісарава, Е. Лялікава, Е. Міхалек, В. Прыстаў-

ка, А. Аманенька, Т. Ермакова, К. Круглікава. Многія з іх працуюць на чыгунцы 10—15 год і маюць значкі «Отличный движенец».

Уся сям'я Веліхавых — чыгуначнікі. Сама Ганна Мікалаеўна працуе

на чыгунцы больш 20 год, бацька працаваў 42 гады, дзве сястры — праваднікі, малодшая Лідзія — інжынер-чыгуначнік, брат Георгій — памочнік машыніста.

Ветэраны і моладзь

Дачка старога чыгуначніка Наста Шмак прыйшла ў дэпо ў першы год Кастрычніцкай рэвалюцыі.

— Што скажаш, дзяўчынка? — запыталі яе ў канторы. — Колькі табе год?

— Пятнаццаць. Вельмі прашу даць мне тут працу. Хачу, як тата, на чыгунцы...

Далі Насці бярозавы венік — пачала працаваць прыбіральшчыцай. Праз нейкі час змяніла венік на калатушку вартаўніка. Пазней атрымала замасленыя анучы абціршчыцы паравозаў. Гэта ўжо была палова шчасця. Як поўнае шчасце, уяўляла сабе той час, калі зможа стаць за станок і сама вырабляць дэталі для паравозаў.

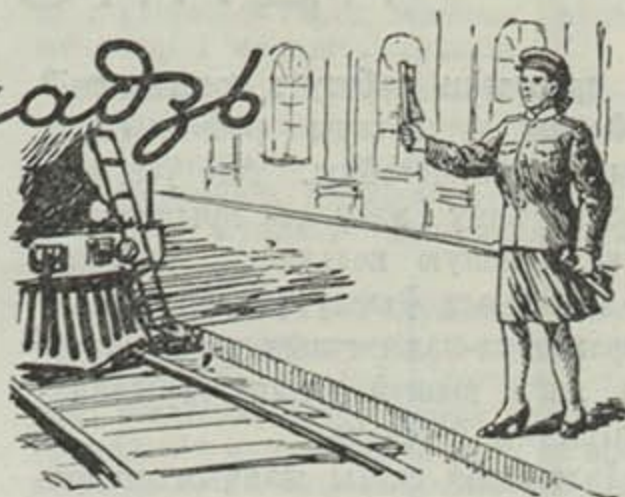
У 1924 годзе, у Ленінскі заклік, Анастасія Міхайлаўна ўступіла ў партыю. У 1926 стала за свідравальны станок у механічным цэху дэпо. З таго часу сотні тысяч дэталей прай-

шлі праз яе рукі. Свой план як правіла т. Шмак выконвае на 175—200 процантаў, выдатна зарабляе. Значкі «Ударник Сталинского праздника», «Почетному железнодорожнику», «Отличный движенец» і медаль «За доблестный труд» красамоўна сведчаць аб яе беззаветнай адданасці любімай справе.

Сярод чыгуначніц Аршанскага аддзялення дарогі нямала сумленных ветэранаў працы.

Вось Агаф'я Ігнатаўна Пальчых. Гэта — старэйшая стрэлачніца паўднёвай стараны станцыі Орша-Цэнтральная. Старэйшая не толькі па сваёй пасадзе, але і па ўзросту, па працягласці працы на чыгунцы. Трыццаць пяты год становіцца яна на дзяжурства то раніцай, то ўвечары а восьмай гадзіне па маскоўскаму часу.

— Я на дзяжурстве, як салдат на пасту: ні на крок не выходжу за межы ўчастка, — гаворыць Агаф'я Ігнатаўна, і ад вачэй разбегваюцца вясёлыя зморшчынкі. — Падрыхтаваць маршрут, правесці пуці, адкрыць семафор, пераводзіць стрэлкі, сачыць за манеўрамі — мая работа. Кожны сантыметр пуці на маім участку вядомы мне, як палавіцы ў родным до-

ме. Кожны паравоз нашага дэпо пазнаю здалёк па хадзе ды па голасу.

Толькі пасля Вялікай Айчыннай вайны скончылі Аршанскі чыгуначны тэхнікум начальнік станцыі Стайкі Т. Лагунова і дзяжурная па станцыі Крупкі т. Глухманчук.

— Нялёгка было спачатку, — прызнаецца комсамолка Лагунова. — Думаю, што мела заўсёды збянтэжаны выгляд, калі дзяжурныя па станцыі, вагаўшчыкі, стрэлачнікі звярталіся да мяне, чакаючы распараджэнняў. Заўсёды да вушэй чырванела...

Цяпер Тацяна Пракопаўна працуе ўпэўнена. За яе плячыма ўжо два гады самастойнай працы.

З інстытутаў транспарта, з тэхнікумаў і чыгуначных вучылішчаў на чыгунку прыходзяць атрады маладых спецыялістаў. Вялікая сям'я спецыяльных чыгуначнікаў цёпла прымае і клапаціваецца аб выхаванні новых ветэранаў працы.

Актывістка паравознага дэпо

На адкрытым партыйным сходзе Аршанскага паравознага дэпо слова бярэ Ганна Васільеўна Вязоўская — старшыня жаночага савета. Яна расказвае аб той рабоце, якую правялі актывісткі, каб дабіцца чыстаты і ўтульнасці ў цэхах дэпо, на паравозах. Па ініцыятыве жаночага савета ў цэхах памыты вокны, пафарбаваны падлогі, пастаўлены жывыя кветкі, развешаны карціны.

Пасля гэтага выступлення многія майстры, брыгадзіры, рабочыя дэпо абавязаліся павысіць культуру вытворчасці.

У жаночым савете аршанскага дэпо ўсяго сем чалавек, але вакол яго згуртаваўся моцны актыв. Больш сарака актывістак сочаць за ўзорным парадкам у інтэрнатах маладых рабочых, часта наведваюць дзіцячы сад, больніцу, паліклініку, сталовую, сем'і чыгуначнікаў. У інтэрнаце іх ветліва сустракае Мікалай Бакінскі. З ім, як і з іншымі маладымі рабочымі дэпо — Салаўёвым, Дароняй, Гурбой, Кавалёвым, страціўшымі бацькоў у часе Айчыннай вайны — асабліва цёплая дружба.

Цяжка было Колі Бакінскаму выхоўваць без бацькоў сваю сястрычку,

Ганна Васільеўна паклапацілася аб тым, каб дзяўчынку прынялі ў дзіцячы дом. Туды-ж накіравалі брата і сястру юнака Салаўёва.

Па ініцыятыве жонсавата пры дзіцячым садзе адчынена кругласутачная група на 25 месц. Для чыгуначнай больніцы, а таксама для станцыі Асінаўка і Лепель сабраны бібліятэкі мастацкай літаратуры. Палепшылася абслугоўванне і санітарнае становішча сталовай.

Аднойчы цяжка захварэлі токар паравознага дэпо Толсцікаў і яго жонка. Прышлося пакласці іх у больніцу. Дома засталіся адны малыя дзеці. Жанчыны не пакінулі іх без догляду. Вярнуўшыся з больніцы, бацькі не знаходзілі слоў для ўдзячнасці актывісткам.

Жаночы актыв трымае цяснейшую сувязь з партыйнай і комсамольскай арганізацыямі вузла, сумесна шэфствуе над дзіцячым домам. Па ініцыятыве жанчын рабочыя дэпо адрамантавалі звыш плана адзін паравоз, каб купіць падарункі выхаванцам дзіцячага дома і 19 сіротам, над якімі актыв стала ажыццяўляе апеку.

Для жанчын вузла часта ставяцца лекцыі, гутаркі і даклады, працуе

палітшкола, арганізуюцца выстаўкі рукадзелля і шыцця, вечары рамонт спецопраткі.

Тысячы людзей заняты на Аршанскім аддзяленні Заходняй чыгункі. Палова з іх — жанчыны. Гэта дыспетчары і дзяжурныя па станцыі, машыністы і стрэлачнікі, праваднікі і касіры, начальнікі станцыі і рэвізоры, буфетчыцы і медыцынскія работнікі... У гэце традыцыйнага Дня чыгуначнікаў увесь калектыв работнікаў аддзялення ўключыўся ў сацыялістычнае спаборніцтва за выкананне і перавыкананне норм абароту вагонаў, за хутчэйшае прасоўванне паяздоў, за перавозку звыш плана многіх тысяч тон грузаў.

З энтузіязмам працуюць чыгуначнікі. У другім квартале бягучага года Аршанскае аддзяленне заняло першае месца па Заходняй чыгунцы.

Калектыв аддзялення дабіваецца новых поспехаў, несучы прапоўную вахту міру. У кожным поспеху — плады добрасумленнай працы і жанчын-чыгуначніц.

Г. РАМАНАВА.

Чытачы часопіса «Работніца і сялянка» тт. Латышава і Пырко звярнуліся ў рэдакцыю з пытаннямі: 1. Як праводзіць работу з дэлегаткамі? і 2. Чым павінны займацца памочнікі начальнікаў палітаддзелаў МТС па жонрабоце?

АДКАЗВАЕМ НА ПЫТАННІ

Як праводзіць работу з дэлегаткамі?

Формы і метады работы сярод жанчын рознастайны. Але ўсе яны маюць адну мэту — прыцягнуць яшчэ большую колькасць жанчын да актыўнага ўдзелу ў гаспадарчым і грамадска-палітычным жыцці краіны, яшчэ вышэй узняць іх ідэйна-палітычны ўзровень.

Дэлегацкія сходы жанчын ствараюцца на фабрыках, заводах, у арцелях, промкамбінатах, пры домакіраўніцтвах, сельскіх Саветах і пры буйных калгасах і саўгасах заходніх абласцей рэспублікі.

Дэлегацкія сходы арганізуюцца з дэлегатак, выбраных на агульных сходах жанчын сяла, прадпрыемства, установы, саўгаса, калгаса па норме: адна дэлегатка ад 10 — 15 жанчын. У дэлегацкі сход выбіраецца адкрытым галасаваннем 45 — 50 дэлегатак.

На прадпрыемствах і ў арганізацыях, дзе працуе мала жанчын і дзе самастойны дэлегацкі сход абраць немагчыма, дэлегатак трэба аб'яднаць з бліжэйшай адпаведнай арганізацыяй або стварыць жонсовет.

У прамысловых прадпрыемствах дэлегацкія сходы яднаюць жанчын — работніц, служачых і інжынерна-тэхнічных работнікаў.

У сельскай мясцовасці дэлегацкія сходы яднаюць калгасніц, работніц МТС і саўгасаў, сялянск-аднаасобніц, інтэлігенцыю.

У гарадах, рабочых пасёлках, раённых цэнтрах, пры домакіраўніцтвах і пасялковых Саветах ствараюцца дэлегацкія сходы хатніх гаспадынь.

Для кіраўніцтва работай дэлегацкіх сходаў на агульных сходах дэлегатак выбіраюцца саветы дэлегацкіх сходаў у складзе трох чалавек: старшыні, намесніка і сакратара. Яны выпрацоўваюць план работы, праводзяць сходы, уцягваюць дэлегатак у практычную работу Саветаў, кааператывных, гаспадарчых, культурна-асветных арганізацый, устанавляюць кантроль за тым, як дэлегаткі выконваюць даручэнні дэлегацкіх сходаў і жонсоветаў.

Дэлегацкія сходы вядуць работу па плану, выпрацаванаму саветам дэлегацкага схода і зацверджанаму першачай партыйнай арганізацыяй. Яны збіраюцца рэгулярна, не радзей аднаго раза ў месяц.

На дэлегацкіх сходах абмяркоўваюцца пытанні аб удзеле жанчын у вырашэнні гаспадарчых і палітычных задач сяла, калгаса, саўгаса, прамысловага прадпрыемства, а так-

ствах мабілізуюць дэлегатак і работніц на выкананне і перавыкананне вытворчага плана.

Дэлегаткі з'яўляюцца ініцыятарамі соцыялістычнага спаборніцтва.

Дэлегацкія сходы дапамагаюць дэлегаткам у павышэнні кваліфікацыі, уцягваюць іх у гурткі тэхнімуму і стаханаўскія школы, прыцягваюць да ўдзелу ў грамадскай рабоце на сваім прадпрыемстве: у камісіях фабзаўкома, мясцовага камітэта, у вытворчых нарадах, у камісіях рабочага кантролю, шэфствуюць над пэхамі, садзейнічаюць палепшэнню санітарна-культурнага становішча прадпрыемства, сочаць за нармальнай работай комунальных і бытавых устаноў.

Дэлегацкія сходы ў калгасах арганізуюць дэлегатак на выкананне Статута сельскагаспадарчай арцелі, на ўсямерную дапамогу арганізацыйна-гаспадарчаму ўмацаванню і павелічэнню грамадскай уласнасці калгасаў.

Дэлегаткі павінны служыць для ўсіх астатніх калгасніц прыкладам строгага захавання дысцыпліны, выканання і перавыканання мінімуму працадзён, актыўнага ўдзелу ў соцыялістычным спаборніцтве за высокі ўраджай і ўздым жывёлагадоўлі, у гуртках па вывучэнню агратэхнікі.

Абавязак дэлегатак — дапамагчы праўленню стварыць для калгаснікаў і калгасніц добрыя ўмовы ў час палявых работ, арганізаваць грамадскае харчаванне, правесці ўсю падрыхтоўчую работу па арганізацыі дзіцячых ясляў і пляцовак; прымаць актыўны ўдзел у правядзенні калектывізацыі, растлумачаць шырокім масам перавагу калгаснай гаспадаркі над аднаасобнай, ствараць ініцыятыўныя групы пры арганізацыі калгасаў.

Дэлегаткі павінны павышаць палітычны і культурны ўзровень дэлегатак.

Дэлегацкія сходы за час свайго работы павінны павышаць палітычны і культурны ўзровень дэлегатак.

Для непісьменных і малапісьменных дэлегатак ствараюцца спецыяльныя гурткі-лікбезы.

Дэлегацкія сходы на прадпрыем-

Старэйшая калгасніца калгаса «Ленінскі шлях» Пружанскага раёна Брэсцкай вобласці Марыя Засім штодня на ўборцы збожжжа зжывае па 30 сотых гектара.

Фото М. Мінковіча

У населеных пунктах неабходна часцей арганізоўваць для жанчын палітычныя даклады аб міжнародным становішчы, аб перавазе калгаснага ладу над дробнай аднаасобнай сялянскай гаспадаркай, на такія тэмы, як «Савецкія жанчыны — актыўныя будаўнікі сацыялістычнага грамадства», «Што дала савецкая ўлада жанчынам Беларусі». Карысны таксама лекцыі на медыцынскія, агранамічныя і іншыя тэмы.

Неабходна праводзіць індывідуальныя гутаркі з мэтай бліжэй вывучыць жыццё і быт кожнай жанчыны, асабліва ўдоў, і дапамагаць ім у вырашэнні бытавых і гаспадарчых пытанняў.

Палітадзелы МТС павінны апірацца на актыўны жанчын-дэлегатак, які знаходзіцца ў непасрэднай сувязі з сялянскімі і аказвае на іх палітычны ўплыў.

Палітыка-масавае работа з сялянскімі аднаасобніцамі павінна замацоўвацца экскурсіямі ў лепшыя калгасы. Вельмі важна практычна азнаёміць жанчын з тым, як жывуць і працуюць калгаснікі, як у іх пастаўлена працоўная дысцыпліна, як разгорнута сацыялістычнае спаробніцтва, як праводзіцца сходы калгасніц і дэлегатак.

Яшчэ шырэй павінна быць разгорнута палітыка-масавае работа сярод калгасніц. Кожная калгасніца асабістым прыкладам павінна агітаваць за калгаснае жыццё. На агульных сходах калгасніц неабходна сістэматычна ставіць пытанні арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання калгасаў, уздыму працоўнай дысцыпліны, стварэння і ўмацавання пастаянных вытворчых брыгад, уліку працы.

Для паспяховага развіцця грамадскай жывёлагадоўлі трэба папулярызаваць вопыт работы перадавых жанчын-жывёлаводаў, арганізаваць з імі сустрэчы, праводзіць экскурсіі ў перадавыя калгасы рэспублікі, каб азнаёміць жанчын з практыкай арганізацыі ферм і ўзорнага догляду за жывёлай.

Вялікую ўвагу жонработнік павінен удзяляць культурна-масавай рабоце.

Работа лепшых жанчын, вынікі сацыялістычнага спаробніцтва павінны асвятляцца ў друку.

Савецкія жанчыны ўмацоўваюць магутнасць сваёй сацыялістычнай Радзімы. Яны будуць светлую будучыню — камунізм. Работа сярод жанчын — пачэсная і адказная справа, да якой трэба падыйсці з усёй партыйнай адказнасцю і любоўю.

Л. ФЭДАРАВА.

Актыўнасць жанчын

На справаздачна-выбарчым сходзе дэлегатак у калгасе «Перамога» Кобрынскага раёна калгасніца Аляксандра Гузюк сказала:

— Я дэлегатка з 1946 года, але ўжо не тая, якой была раней. Цяпер я добра разумею мэты і задачы партыі, пачала актыўна ўдзельнічаць у грамадска-палітычным жыцці, абрана дэпутатам сельскага Савета. Мой муж загінуў на фронце ў часе Айчынай вайны, і я засталася з трыма дзецьмі. Вельмі цяжка жылося аднаасобніцай. Калі ў нашай вёсцы арганізоўваўся калгас, я першай падала заяву і ўзяла на сябе абавязальства вырасіць багаты ўраджай. Сваё слова я выканалі з гонарам. Партыя і ўрад высока ацанілі маю працу і ўзнагародзілі ордэнам Леніна.

Сказанае вельмі характэрна для жанчын нашай вобласці. І сапраўды, за час работы дэлегатак сходаў першага склікання жанчыны вобласці сталі ўжо не такімі, якімі былі чатыры гады назад. Значна ўзрасла іх актыўнасць на ўсіх галінах гаспадаркі і культуры.

Вялікая роля ў нашых калгасах належыць жанчынам. Сотні калгасніц абраны членамі праўлення і рэвізійных камісій, многія працуюць брыгадзірамі, клападушчыкамі, звеннявымі тэхнічных культур, жывёлаводамі, дванаццаць абраны старшынямі праўленняў. Усе яны прайшлі школу палітычнага выхавання ў дэлегатацкіх сходах — самі вучыліся і адначасова з'яўляліся агітатарамі.

Маланія Макараўна Гурынюк працуе старшынёй калгаса «Большэвік» Антопальскага раёна з дня яго арганізацыі.

Дацкевіч Галіна Фёдаруна — старшыня калгаса імя Леніна Камянецкага раёна — многа працуе над сабой, умела прымяняе на практыцы агранамічныя веды, наладзіла вытворчасць. У калгасе штогод павышаецца ўраджайнасць.

Наша большэвіцкая партыя клапаціцца аб усе большым уцягненні жанчын у гаспадарчае і палітычнае жыццё краіны.

Цэнтральны Камітэт КП(б)Б у сваёй пастанове «Аб правядзенні справаздач і выбараў дэлегатацкіх сходаў па сельсаведах з 1 чэрвеня па 15 ліпеня 1950 года» указваў канкрэтныя шляхі далейшага палепшання палітычнай работы сярод жанчын і павышэння іх авангарднай ролі ў будаўніцтве камуністычнага грамадства.

Па Брэсцкай вобласці справаздачна-выбарчыя дэлегатацкія сходы прайшлі на высокім ідэйна-палітычным узроўні. Усяго створана 215 дэлегатацкіх сходаў, абрана 6 838 дэлегатак.

Арганізавана прайшлі сходы жанчын у Бярозаўскім, Ружанскім, Высокаўскім, Жабінкаўскім, Камянецкім, Кобрынскім і іншых раёнах.

У сваіх выступленнях дэлегаткі закралі пытанні працоўнай дысцы-

ліны на вытворчасці і ў калгасах, вылучэння жанчын, пастаноўкі культурна-масавай работы, у прыватнасці ліквідацыі сярод жанчын непісьменнасці і малапісьменнасці.

У Вайскоўскім сельсавеце Камянецкага раёна дэлегаткі рэзка крытыкавалі старшыню дэлегатацкага схода тав. Амельнюк. Калгасніца арцелі імя Чапаева Еўдакія Церацнюк сказала:

— Дэлегатацкі сход працаваў з жанчынамі ад выпадку да выпадку, мала праводзіў лекцыі, гутарак, сходаў. Размеркаваўшы сярод дэлегатак грамадскія даручэнні, ні разу не цікавіўся тым, як яны выконваюцца. Частка віны прыпадае на райком партыі, прадстаўнікі якога — вельмі рэдка гасці ў нашым сельсавеце.

— З работай у калгасе, — працягвала Церацнюк — я спраўляюся, не адстаю ад мужчын. А хто добра працуе, той многа і атрымлівае. Летась за 454 працадні я атрымала 16 цэнтнераў жыта і 18 цэнтнераў бульбы. Да ўступлення ў калгас у мяне ніколі не хапала хлеба, прыходзілася пазычаць, а цяпер сама магу пазычыць. Я пераканалася, што толькі ў калгасе магу жыць забяспечана.

Сход абраў дэлегатакмі лепшых калгасніц. Старшынёй дэлегатацкага схода адзінадушна абрана Еўдакія Церацнюк — важак вёскі і першы арганізатар калгаса.

Выступаючы на справаздачна-выбарчых сходах, жанчыны бралі на сябе абавязальства працаваць не пакладаючы рук, мацаваць працоўную дысцыпліну ў калгасах, узорна правесці ўборачную кампанію і да тэрмінова выканаць парыхтоўкі сельскагаспадарчых прадуктаў.

Свае абавязальствы яны падмацоўваюць зараз практычнымі справамі.

У калгасе «XIX партз'езд» Дамачэўскага раёна, дзе старшынёй Еўдакія Герасімчук, добра наладжана працоўная дысцыпліна, усе жанчыны вышлі ў поле. Калгас паспяхова справіўся з уборкай сена і канчае жніво.

У калгасе «Новы шлях» Кобрынскага раёна спаробнічаюць тры брыгады жанчын. Пяршыньства трымае першая брыгада. Жанчыны выжынаюць па 18—19 сотых гектара ў дзень.

У калгасе «17 верасня» Дамачэўскага раёна сярод жней разгарнулася спаробніцтва. Штодзённа ў поле выходзяць 80 жней. Пяршыньства трымаюць калгасніцы Пундэр Ніна, Мазарук Еўдакія, Гараднічук Мар'я, якія выконваюць норму на 180—200 процантаў.

Новыя дэлегатацкія сходы ўпэўнена бяруцца за работу. Ім неабходна штодзённая дапамога і кіраўніцтва партыйных арганізацый.

А. ПЯЛЯВІНА,

інструктар аддзела па рабоце сярод жанчын Брэсцкага абкома КП(б)Б.

Заслужаная артыстка Эстоніі, дэпутат Вярхоўнага Савета ЭССР Вольга Лунд у ролі Мажанкі ў оперы Б. Сметаны «Праданая нявеста».

НЯДАУНА Латвійская, Літоўская і Эстонская Савецкія Соцыялістычныя Рэспублікі ўрачыста адзначылі дзесяцігоддзе з дня свайго існавання.

Дзесяцігоддзе ў жыцці народа — зусім невялікі тэрмін. Але ў жыцці народаў Прыбалтыкі яно мела такое значэнне, што яго можна прыраўнаць да стагоддзяў. Савецкі лад непазнавальна змяніў іх жыццё, адкрыў перад імі безмежныя магчымасці развіцця матэрыяльных і духоўных сіл.

У 1940 годзе працоўныя Латвіі, Літвы і Эстоніі зверглі ненавісную дыктатуру буржуазіі і ўстанавілі савецкую ўладу. Перад імі адкрылася новае, светлае жыццё. Пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў, пры дапамозе ўсяго савецкага народа, яны дабіліся вялікіх поспехаў на ўсіх франтах сацыялістычнага будаўніцтва.

Латвія, Літва і Эстонія ва ўмовах савецкай улады ператварыліся з адсталых сельскагаспадарчых краін у квітнеючыя сацыялістычныя рэспублікі з

На здымках злева направа: Дэпутат Вярхоўнага Савета Латвійскай ССР, старшыня калгаса «І мая» М. Зімінь (злева); Работніца табачнай фабрыкі «Кова» (Літоўская ССР), стаханайка Е. Салавейтэ.

развітой прамысловасцю і сельскай гаспадаркай. Працоўнае сялянства цвёрда стала на шлях новага, калгаснага жыцця. Усім сваімі поспехамі працоўныя Прыбалтыкі абавязаны савецкай уладзе, партыі большэвікоў і асабіста таварышу Сталіну.

Дзесяцігоддзе савецкай улады гарды і сёлы Прыбалтыкі сустрэлі як знамянальную падзею. Рабочыя, сяляне, інтэлігенцыя адзначылі яго новымі працоўнымі поспехамі. На фабрыках і заводах, на калгасных палях і ва ўстановах — усюды кіпіць плённая работа ў імя гораха любімай савецкай Радзімы.

Ва ўсіх галінах сацыялістычнага жыцця, як роўныя сярод роўных, актыўна ўдзельнічаюць жанчыны Прыбалтыкі. Сталінская Канстытуцыя адкрыла перад імі неабмежаваныя магчымасці для прымянення талентаў і здольнасцей. Савецкая ўлада прыцягнула раней бяспраўных і забытых працаўніц да палітычнага, вытворчага і культурнага жыцця.

За мінулыя дзесяць год велізарная колькасць жанчын сваёй самаадданай працай заваявала гонар і павагу ўсяго народа.

Заслужанай любоўю і славай карыстаецца ткацкая фабрыка «Большэвічка» (Латвія) Эмілія Вагіна, якая выканала да дзесяцігадовага юбілея 12 гадавых норм; работніца Вільнюскай табачнай фабрыкі тав. Сухацкайтэ — пачынальнік работы на гадзіннаму графіку.

Больш паўтара тысяч стаханавак Эстоніі яшчэ ў мінулым годзе выканалі свае пяцігадовыя планы. Толькі на адной эстонскай фабрыцы «Крэнгольмская мануфактура» каля 800 жанчын перавыканалі пяцігадовыя планы. Шынальніца Копельскага машынабудаўнічага завода Каці Проос выканала 13-гадовы вытворчы план. Народ высока ацаніў яе працоўны подзвіг, выбраўшы дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР.

Ва ўмовах Савецкай улады бяспраў-

Дзесяцігоддзе

Вуліца Гедыміна ў Вільнюсе (Літоўская ССР).

Фіялкі

Зноў па вуліцах Вільні іду —
Як змяніўся мой велічны горад!
Ні панюў не сустрэць нахаду
І не ўбачыць ўчарашняга гора.

Усё тут стала па-новаму жыць,
Ды ў тым імпульсе радасным, палкім
Не магу я дзяўчынку забыць,
Што калісь прадавала фіялкі.

Басаногая...

Як-жа яна
На халоднай стаяла панелі?...
Ды павяла з кветак вясна —
Маладыя фіялкі сінелі.

Знаць, не лёгка літвінцы малой
Пакідаць было дом свой і матку:
Размалялі тут мовай чужой
І прасіла: «Нех купі пан кветкі».

Хто-бы смеў адварнуцца ўбок —
І прахожага сэрца не камень! —
Але год быў цяжкі, як знарок,
І званіла вясна медзякамі.

Дзе ты зараз, дзяўчынка?

Не ў сне

Табе волю сустрэць давалася.
Як дзяцінства сваё ўспамінаеш,
Што ў сінія кветкі ўплялося?

Знаю, ты праклінала не раз
Усіх тых, што цябе, як ад казкі,
Адарвалі ад школы ў той час
І пазбавілі матчынай ласкі.

Але сёння ў вясняную сіль
Ты ўжо вышла з брыгады на
працу, —
Ці не ты з рыштавання вышын
Узнямаеш азірыні палац?

Нібы ішчасце уласнай рукой
Усім дзецям стварыць ты жадаеш
І пад сонцам, што льецца ракой,
Ты за цэглю цэглю складаеш.

Толькі знаю, дзе-б ты ні была,
Будзеш добра ты помніць аб гэтым:
Там граніца канцаецца зла,
Дзе узняўся сцяг вольны Саветаў.

Ніна ТАРАС.

ная ў мінулым жанчына-сялянка стала вольнай і роўнапраўнай, перадавым чалавекам у калгасе. Сацыялістычная вёска вылучыла жанчын на кіруючыя пасты — старшынямі і намеснікамі райсаветаў, старшынямі сельсаветаў дэпутатаў працоўных, старшынямі калгасаў, брыгадзірамі, трактарысткамі, загадчыкамі жывёлагадоўчых ферм. Толькі ў Літоўскай ССР звыш трох тысяч жанчын узначальваюць калгасы, працуюць рахункаводамі і брыгадзірамі, загадчыкамі жывёлагадоўчых ферм, трактарысткамі.

Шырока разгорнутае сацыялістычнае гнабніцтва з'яўляецца рухавым пачаткам у барацьбе за высокі ўраджай, за ўздым грамадскай жывёлагадоўлі, за высокую культуру земляробства.

Савецкая краіна высока цэніць гераічную працу народа, прысвойваючы званне Героя Сацыялістычнай Працы і ўзнагароджваючы ордэнамі і медалямі лепшых калгасніц, якія дабіліся высокіх паказчыкаў.

Высокага і пачэснага звання Героя ўдасцелена была батрачка, цяпер калгасніца Стасе Віткене, якая вырасіла на 25 парасят ад кожнай з сямі замаражаных за ёю свінамацаў (Літва). Даяркі соўгасаў Эстоніі Круусалу Хільда, Олейкайнен Марыя, Пауку Лембі, Саар Аўрелія і іншыя таксама ўдасцелены звання Героя Сацыялістычнай Працы.

Жанчыны Латвіі, Літвы і Эстоніі не дапускаліся ў буржуазны парламент. Савецкая ўлада поўнацю разняволіла іх, уцягнула ў палітычную дзейнасць. Дзесяткі перадавых жанчын выбраны дэпутатамі Вярхоўнага Савета СССР, Вярхоўных Саветаў рэспублік, тысячы жанчын выбраны ў мясцовыя Саветы.

Дэпутатамі ў Вярхоўны Совет СССР эстонскі народ выбраў сваіх лепшых дочак, якія змагаліся за ішчасце народа, за вызваленне ад буржуазнага ўціску. Сярод іх — рэвалюцыянеркі Юліана

Каці Проос — работніца Копельскага машынабудаўнічага завода (Эстонія), дэпутат Вярхоўнага Савета СССР.

Гельмаш і Вольга Лаўрыспік, якія пры буржуазным урадзе прасядзелі ў турмах па 15 год.

Жанчыны Савецкай Прыбалтыкі з вялікім поспехам працуюць ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі. Тут ужо стала звычайным бачыць жанчыну на пасадзе міністра, судзі, пракурора, навуковага работніка, паравознага машыніста, дыспетчара, начальніка станцыі.

Сталінская Канстытуцыя дала жанчыне права на асвету нароўні з мужчынай. Больш 50 проц. студэнтаў Эстоніі складае жаночая моладзь.

Савецкая дзяржава свята ахоўвае правы маці і дзіцяці. На выхаванне дзяцей, ахову мацярынства і дзяцінства яна штогод траціць велізарныя сродкі. Толькі на Латвійскай ССР за пяць год выплачана 27 520 тыс. рублёў дапамогі многадзетным і адзінокім маці.

Жанчыны савецкай Прыбалтыкі добра ведаюць, што сваім радасным і ішчаслівым жыццём, усімі сваімі дасягненнямі яны абавязаны партыі Леніна—Сталіна, савецкаму дзяржаўнаму ладу. Таму сваю гарачую любоў да савецкай Радзімы яны выражаюць у самаадданай працы на ўмацаванне Савецкага Саюза.

На здымках злева направа: Народны суддзя Марыя Руткаўскайтэ; У бібліятэцы камбіната імя Эдудкавічюса ў часе абедзенага перапынку (Літоўская ССР).

Тарас ХАДКЕВІЧ.

Апавяданне

Мал. Ю. Пучынскага.

— Усё гатова, таварышы? Нічога не забыліся? — запытаў намеснік дырэктара МТС па палітчастцы камбайнераў і трактарыстаў, сабраўшы іх напярэдадні выхаду камбайнаў у поле.

Гутарка адбывалася ў адзін з тых ціхіх, ясных надвечоркаў, калі так харапа пахне свежаскошаным сенам і даспяваючай збажыной, а ў налявой далечы ажыўлена пераклікаюцца перанёлкі, як-бы напярэджаючы аб надыходзе прышару.

— Што-ж забываць, Андрэй Піліпавіч!.. Не першы год выязджаем, — разважна адказаў за ўсіх рослы хлапец у сінім камбінезоне і шэрай кепцы, павернутай казырком на патыліцу. Прыхінуўшыся спіной да ясеня, ён стаяў з такім выглядам, нібы ўся гэтая гаворка мала яго датычылася.

— Не сумняваюся ў тваёй гатоўнасці, Міхалюк, — адказаў намаліт. — Каторы год трымаеш прышынства ў снаборніцтве. Але-ж ты ў нас не адзін. Сёлета выходзяць яшчэ чатыры камбайны, іх павядуць маладыя камбайнеры, сярод якіх і твая леташняя памочніца Дуня...

— Яна працавала са мной два сезоны. Пара навучыцца... — сухавата, з поткамі самаўпэўненасці, прамовіў хлапец.

Русавалосая, тонкая і кволая на выгляд дзяўчына з загарэлым тварам, на якім блішчалі шустрыя цёмныя вочы, уздрыгнула пры гэтых словах і з крыўдай у сэрцы падумала: «І што гэта за чалавек Патро?

Без закідаў не абыйдзеца. А можа здуе на мяне, ды завошта?» Дуня павяжала Міхалюка: спрытны хлапец, майстар на ўсе рукі, шмат карыснага пераняла ад яго ў працы, але ўсё-ж ён некалькі звысоку на яе пазірае.

А Міхалюк нібы знарок падліваў масла ў агонь. Нават цяпер, калі пачалося тут-жа на нарадзе заключэнне соцлагавораў і Дуня ўзяла крыху меншае, чым у Міхалюка, абавязацельства, ён падышоў да яе і пры ўсіх анякунскім тонам прамовіў:

— Цяжка будзе са мною снаборнічаць, скажы, не саромся — дапамагу.

— Ладна, — абыякава адказала Дуня і ў той-жа час надумала: «Мабыць, для таго ты і гаворыш, каб потым пахваліцца: без маёй дапамогі Дуня не выканала-б задання».

Дуня пакасілася ў яго бок, хацела нешта дадаць, але ён падышоў да намаліта і пачаў з ім гутарыць. Нейкая туга на момант кранула дуіна сэрца, калі яна зірнула на гэтага стройнага шырокаплечага хлопца з хітрынкай і задуменнем у шэрых вачах і надумала: «Ці ўдасца мне справіцца з абавязацельствам, якое толькі што ўзяла на сябе перад усім калектывам?»

— Значыць, дамовіліся! — абарваў яе думкі намаліт і ў заключэнне дадаў: — Дырэкцыя і партарганізацыя МТС устанавілі пераходны Чырвоны сцяг лепшаму аграгату. Сцяг будзе ўручацца штотыдзень.

Заўтра, таварышы, сустрэнемся на полі. Дазвольце-ж нажадаць вам плённай работы!

* * *

— Камбайны ідуць!.. Дуня едзе!.. — крычалі пагожай раніцай хлапчкі, выбягаючы з вёскі на тракт, на якому пылілі два камбайны. Здалёк яны нагадвалі вялізных ітушак з распластанымі крыламі. Алзін павярнуў з тракта на выжатую паласу, другі прайшоў яшчэ кілометры чатыры і схаваліся за ўзгоркам.

Калгас імя Сталіна быў буйнейшы ў зоне МТС. Яго палі цягнуліся ўдоўж бярозавых прысад тракта прынамсі кілометраў на дваццаць. Старшыня калгаса Антон Фраловіч, чалавек руплівы і энергічны, яшчэ з вясны настойваў, каб МТС прыслала яму на ўборку не менш двух камбайнаў.

Просьбу яго задаволілі, і цяпер Фраловіч у суправаджэнні аднаго з брыгадзіраў сустракаў Міхалюка і Дуню, як жаданых гасцей. Саскочыўшы з лінейкі, ён ветліва паздароўкаўся з Міхалюком, паказаў яму падрыхтаваны заезд, а сам з Дуняй паехаў у другую брыгаду.

— Я так і дамаўляўся з дырэктарам, — не змаўкаў ён усю дарогу, — каб прыслалі менавіта цябе і Міхалюка. Табой сталініцы ганарацца. Думаю, не падвядзеш...

— Як сказаць, Антон Рыгоравіч. Здаецца, усё прадугледзела, а ўсё-жа бывае...

— Ну-ну, — жартаўліва пры-
гразіў палцам Фраловіч, — толькі
без «усяк бывае». Машына павінна
працаваць, як гадзіннік. Глядзі,
колькі жыта чакае жыва!..

Масіў, на які ўз'ехаў Міхалюк,
цягнуўся да самага небасхілу. На
ўзгорках і нізінах расплылося жаў-
цеючае мора. Міхалюк загадаў вы-
ключыць матор, аглядаў з памочні-
кам і трактарыстам абедзве машыны
і, задаволены, узняўся на мосцік.

— Заводзь, Міша! — коратка ска-
мандваў ён.

Трактар запынкаў і напружана
загуў, паварачваючы камбайн да
жытнёвай сцяны. Міхалюк апусціў
хедэр і ўключыў рэжучы апарат.
Жытніа сцяблінкі схіліліся на па-
латно транспарцёра і залаты па-
ток збавыны наплыву у малаціль-
ны апарат. Дзве дзяўчынкі, што
стаялі на палку, прымацаваным
да барта камбайна, ужо скінулі на
іржышча першы напоўнены
збожжам мяшок. Да яго пад'ехала
калгасная фурманка.

— Як хораша! — на поўныя
грузі ўздыхнуў Міхалюк.

Яго акрыляла натхненне чала-
века, які ўвайшоў у прывычную
стыхію. Пры трэцім заездзе ён
узняўся на ўзгорак і раптам
успомніў пра Дуню. Акінуўшы
вокам шырокі далягляд, Міхалюк
адшукаў камбайн Дуні. Той не
рухаўся і нагадваў карабель, які
страціў кіраванне і бездапаможна
гойдаецца на воднай роўнядзі.

У Міхалюка прыўзняты настрой
апаў. Да Дуні ён адносіўся, як май-
стар, які залішняй ласкай не хоча
асаваць любімага вучня. Звонку
грубаваты і кпілівы, у душы ён за-
тойваў павагу да той данытлівай,
стараннай і жвавай дзяўчынкі. Іншы
раз у яго незда глыбока нараджалася
да яе пачуццё мяккай пяшчотнасці,
але ён стараўся не пераходзіць мя-
жы поўафіцыйных адносін.

Першым парывам Міхалюка была
думка пакінуць камбайн на памочні-
ка і пайсці да Дуні. Але, прыгадаў-
шы ўчарашнюю гаворку, стрымаўся.
«Калі здарылася што сур'ёзнае,
прыдзе сама».

Робота ў Дуні між тым не ладзі-
лася. Выехала яна не на новым кам-
байне, атрыманым МТС вясной, а на
тым самым, на якім працавала два
сезоны з Міхалюком. Машына была
адрамантавана і дагледжана, але ў
Дуні не хапала яшчэ такога вопыту
камбайнеркі, каб яна магла ручацца
за спраўнасць кожнай дэталі. Першы
круг Дуня прайшла без усякіх пры-
год. Здаволены Фраловіч ішоў сле-

дам і то нагінаўся, шукаючы ка-
ласкоў у іржышчы, то браў са скі-
нутаў машынай канцы жмуточак са-
ломы і ў пальцах расціраў каласкі.

— А для Дуні ў нас хопіць рабо-
ты на цэлы сезон! — зазначыў ён
брыгадзіру. — Жыта, ярына, лубін...

— Гляньце, ужо і стаў... — рап-
там перабіў брыгадзір.

— Ста-аў? — здзівіўся Фраловіч
і подбегаў кінуўся да камбайна.

— Заела, — растлумачыла Дуня
з мосціка. — Жыта ў нізіне яшчэ
сыраватае.

— Не бяда... Пры такім надвор'і
падсохне ў момант. — Аднак не паспеў

камбайн крануцца, як Дуня крык-
нула «стоп!» і спусцілася з мосціка.
Яе памочнік Алёшка Бручын пачаў
кранацца ў скрынцы для інструмен-
та. Праз задняе акенца кабінкі
ўстрыжована аглядаўся трактарыст.
Старшыня пахмурнеў і моўчкі сачыў
за камбайнерамі. Ён думаў аб тым,
што зноў прыдзецца напракаць МТС
у прысылцы няспраўных машын. А
тым часам дарага кожная гадзіна.

Ён панура прамаўчаў, калі Дуня
вінавата прамовіла:

— Пас зляцеў... Але мы хутка
насадзім...

Ёй было няёмка. Яна ўпершыню
прыехала ў родны калгас як кам-
байнер, і, нібы на зло, з самага па-
чатку нелады. Хоць-бы не бачылі
старшыня з брыгадзірам, але яны ні
на крок не адыходзяць. Відаць, хва-
лююцца за лёс ураджаю.

Дзень разгараўся. Сонца пачына-
ла прысякаць. З-за тракта данесла-
ся песня жней. А Дуня ў трэці раз
затрымала камбайн.

— Зноў пас? — з сэрцам спытаў
старшыня, які ўжо было адыходзіў,
але затрымаўся ля вагаў.

— Не, — адказаў Алёшка, вы-
лазячы з-пад транспарцёра. — Зор-
ка зламалася.

— У скрынцы запасная ёсць, —
напомніла Дуня.

— Цёфу, чорт! — вылаяўся стар-
шыня. — От-жа шанцуе. Вунь Мі-
халюк як выехаў, дык і не снышч.
Хоць ты супроцьтанкавую траншэю
капай на дарозе...

Крута павярнуўшыся, старшыня
пайшоў у кірунку сядзібы. Чуваць
было, як ён пытаў брыгадзіра:

— Колькі яшчэ жней трэба накі-
раваць на поле?

— 160 працуе. Калі набярэм
яшчэ чалавек трыццаць, то на
жнію прыпадзе ледзь не па два
гектары. У сем дзён не ўкладзем-
ся.

Старшыня са злосцю махнуў
рукой.

Дуні хацелася плакаць. Было
крыўдна. З калгаса павінны былі
прывезці абед, а як тут абедзець,
калі ад рання ўбрана ўсяго гекта-
ра паўтара? Адна са жней не
ўцерпела пакіць: «А сярпок,
Дунышка, надзейней машыны, і
прападзён заробіш больш». Тым
часам у далечы няспынна няраў
з узгорка на ўзгорак камбайн
Міхалюка. «Бачыць-жа, што стаю,
а не прыдзе. Ну і добра. Сама
спраўлюся, убачыш». Усе часцін-
кі яе істоты з'асяродзіліся на дум-
цы: «настою на сваім, дакажу,
што машыну даверылі мне не да-
рэмна». Яна падганяла Алёшку і са-
ма рупліва працавала ключамі.

Камбайн нарэшце зноў наплыву па
жытнёвай прастрані. Дуня працава-
ла, пакуль на збавыну не пала раса.
Гаворачы з нампалітам, які пад'ехаў
па змярканні, Дуня скуна расказва-
ла пра нягоды дня.

Нампаліт ласкава сказаў ёй:

— З заўтрашняга дня гадзінку-
другую будзе дапамагаць табе стар-
шы механік. Мы спецыяльна прыма-
навалі яго да твайго аграгата.

— Дзякую, Андрэй Піліпавіч. Але
мне здаецца, што цяпер і так усё
будзе ў парадку.

* * *

— Ты ўчора быў у Дуні, Якаў
Рыгоравіч? — запытаў праз некаль-
кі дзён нампаліт старшага механіка.

— Як-жа. Штодзень бываю, як і
дамовіліся.

— А гэта правільна напісана? —
паказаў нампаліт на ляжаўшую пе-
рад ім на сталае зводку камбайнавай
ўборкі.

— Правільна. Я-ж сам прывёз гэтую лічбу...

— Дваццаць два гектары за дзень — гэта здорава! — не скрываючы радасці, прамовіў нампаліт. — Нават у Міхалюка такое рэдка здараецца.

— Размах у дзяўчыны цудоўны, — зазначыў старшы механік. — Яна не траціць лішняй хвіліны.

— Няўжо-ж Міхалюк здае?

— Брыху самаўпэўнены. Верыць не хоча, што новыя майстры могуць яго перагнаць.

— Значыць, пераходны сцяг прыдзеца ўручыць Дуні?

— Нічога незвычайнага ў гэтым не бачу, — спакойна адказаў механік. — Наадварот, гэта толькі падгоніць хлапцоў.

... Дуня не ведала стомы. За тыдзень яна яшчэ больш загарэла. Яе блакітная хустка выцвіла на сонцы. Твар быў урачыста-вясёлы. Як толькі спадала раса, яе карабель вышываў у жыццёвае мора. За ім слалася паласа ўзлунчанага дыскамі іржышча. З месціка яна выразна бачыла, як хутка звужаецца жыццёвы масіў. «Калі і заўтра будзе такое надвор'е, — разважала яна, — закончу бадай што разам з Міхалюком і калгаснымі жнеямі».

— Дырэктар з нампалітам едуць! — крыкнуў ёй Алёшка Кручын. — І калгасны старшыня з імі. Можа навіна якая?

— Сто-оп! — махнуў трактарысту рукой Андрэй Піліпавіч, вылазячы з машыны.

Дуня настаражылася. Але ніяк не чакала таго, што сталася далей. Нампаліт выняў з машыны акуратна загорнуты ў паперу скрутак. Узыйшоўшы на месцік, гарача паціснуў дуніну руку і абвясціў, што дырэцыя МТС і партарганізацыя прысузілі ёй пераходны Чырвоны сцяг, як пераможцу ў спаборніцтве камбайнераў.

Ветрык падхвіў і развінуў палотнішча, і Дуні здалася, што яно ярка асвятліла і нібы паднавіла камбайн.

— Не чакала, — замяўшыся, прамовіла Дуня. — Сапраўды не чакала... А як Міхалюк?

— Што Міхалюк? — весела ўсміхнуўся старшыня. — Канешне пастараецца адабраць у цябе сцяг. Дык глядзі-ж, не падводзь...

Міхалюк бачыў здалёк, як на аградаце Дуні чырвоным язычком успыхнула палотнішча. Спыраў ён успрыняў гэта, як асабістую абразу і за нейкую дробязь накінуўся на

памочніка: «З такімі, як ты, завязнеш на горла. Сораму не абярэшся». Але беспадстаўная крыўда паступова адхлынула ад сэрца і ўступіла месца развазе: «Ну і Дуня. Дарма, што кволая, а колькі энергіі! А ты думаў камбайн — не дзявочая справа». І ў душы, як калісьці раней, узнікла хваля пяшчоты да гэтай востравокай, настойлівай і слаўнай дзяўчыны.

— Увечары яе павіншую! — вырваўся вокліч у Міхалюка.

— Чаго? — адгукнуўся памочнік.

— Нічога! — крыкнуў на яго Міхалюк. — За сваёй справай глядзі...

* * *

На традыцыі з даваенных гадоў сталінцы спраўлялі дажынкi.

Антон Фраловіч, свежа выгалены, у новым гарнітуры з партызанскімі медалямі, прымаў жней на ганку калгаснай канторы. У наваколлі раскаціста гучэлі жніўныя песні. Жанчыны неслі з поля апошнія жытнія снапы, аздобленыя вянкамі з палых кветак. Для кожнай групы жней Фраловіч знаходзіў адменнае, цёплае і вясёлае слова.

Дуню і Міхалюка запрасілі за стол у другую брыгаду. За імі спецыяльна паслалі лінейку старшыні, запражаную вараным стаеннікам. Лінейка вярнулася з абодвума камбайнерамі, пераапанутымі ў святочнае адзенне — Дуня ў прыстым шоўкавым плаці, з накінутай на плечы блакітнай касынкой, Міхалюк — у шэрым выпрасаваным гарнітуры, прыгальштуку.

— Прыгожая пара! — шапнула адна з жанчын на вуха суседцы. — І што сабе думае гэты Пятро? Такіх дзяўчат не лёгка адшукаць...

Расстаўленыя ў садзе сталы ўгіналіся ад патраў і бутэлек. Фраловіч,

якому сёння давялося трымаць бясконцыя прамовы, гаварыў і за сталом.

— А яшчэ, — сказаў ён, паліваючы чарговую чарку, — падзякуем нашых камбайнераў. Каб не яны — дзе-б мы ўправіліся з такой жытняй плошчай! І з яравымі без іх не ўправімся. Машына — вялікая сіла, асабліва ў руках гэтых майстроў. А нашай зямлячцы Аўдошні Захараўне, якая не падвяла нас, — асаблівы наклон!..

Звінелі чаркі. Мяккі жаночы голас узняў запёку, і яе падхапілі дружна і зладжана. Гэты вясёлы шум навёў Міхалюка, які сядзеў побач з Дуняй, на думку аб тым, як хораша адчуваць паўнату маладосці і мець напашу ў калектыве. Выбраўшы момант, калі суседзі заняліся размовай, ён шапнуў Дуні:

— Можа выйдзем з-за стала?

— Бадай, варта, — адказала яна без хістання.

Змяркалася. Апошняя палоска захаду, што чырванела за лесам, пранізвала паветра ружовай празрыстасцю. У садзе так соладка пахла грушамі і яблыкамі, што пачынала кружыцца галава.

— Малайчына, Дуня! Я рады за цябе, — прамовіў Міхалюк, ідучы пелеч.

— Цяпер рады, а як дапамагчы, дык не хацеў, — сказала дзяўчына з дакорам, але без злосці.

— Залішняя дапамога толькі шкодзіць. Ды я ў тваіх здольнасцях быў цвёрда ўпэўнены.

— Дзякуй табе і за гэта, — глянула яна з-пад ілба, і ў вачах мільганулі такія ласкавыя іскрыны, што Міхалюк не вытрымаў і, наклаўшы руку на плячо Дуні, адкрыта глянуў ёй у вочы:

— Кахаеш?..

Яна прамаўчала, толькі плячо ўздрыгнула і іскрыны ў вачах успыхнулі ярчэй. «Якая ты слаўная!» — падумаў Міхалюк і сказаў уголас, нібы атрымаў ад яе свяджальны адказ:

— Я таксама... Прычым даўно. Дуня... Свет без цябе для мяне вузкі...

Даўно ўжо сціхлі застольныя песні. Ноч наплывала на сад, пахучая, зорная. Звонка крычалі перапёлкі; з жытніх масіваў яны перабраліся ў яравыя палі.

СЛЕДУЙТЕ ІХ ПРЫКЛАДУ

ІНІЦЫЯТАР СПАБОРНІЦТВА ДАЯРАК

У МІНУЛЫМ годзе пачалося рэспубліканскае сацыялістычнае спаборніцтва даярак. Ініцыятарам яго з'явілася даярка калгаса «Рассвет» Кіраўскага раёна Бабруйскай вобласці Ева Іванаўна Шчэрбіч. Яна заклікала ўсіх даярак старанна даглядаць кароў, павышаць іх удойнасць.

Ева Іванаўна з вялікай любоўю адносіцца да работы. Усе замацаваныя за ёю восем кароў добра адкормлены і даюць многа малака. У 1949 годзе яна надала ад кожнай каровы па 5207 літраў і ад усіх у добрым стане захавала цялят. Самаадданай працай, выключнай добрасумленнасцю даярка заваявала павагу калгаснікаў.

Пяршынства ў рэспубліканскім спаборніцтве даярак па праву засталася за Евай Іванаўнай Шчэрбіч. Партыя і Урад высока ацанілі добрасумленную працу даяркі, узнагародзіўшы яе ордэнам Леніна.

МАЙСТАР СВАЁЙ СПРАВЫ

І МЯ Тасі Шабека добра вядома на дыванова-плюшавым камбінаце. Многія памятаюць, як у 1948 годзе шаснаццацігадовая Тася стала за ткацкі станок, хутка асвоіла тэхналагічны працэс і пачала перавыконваць нормы. Адною з першых адгукнулася яна на заклік Елены Бананенка і Мар'і Ражнёвай аб эканоміі матэрыялу. Першай на камбінаце ўключылася ў барацьбу за эканомію ўтвараў. За перавыкананне вытворчага задання, высокакасную прадукцыю і эканомію сыравіны Тасі Шабека прысвоена званне лепшай ткачы камбіната. Яе імя красуецца на Дошцы гонару.

Маладая ткачыца не зніжае прадукцыйнасці працы і няспынна ўдасканальвае тэхналогію. Яна часта гаворыць:

— Я працую для Радзімы, якая выхоўвала мяне з малых год: спачатку ў дзіцячым доме, затым у рамесным вучылішчы. За клонаты аба мне хачу адзякаваць ёй сваёй працай.

За кошт з'эканомленай сыравіны Тася Шабека кожны месяц выпрацоўвае па сем і больш квадратных метраў дывановых вырабаў. Яна карыстаецца заслужаным аўтарытэтам і павагай таварышоў па рабоце.

ОРДЭН ЛЕНІНА

У БАЗАМ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Аляксандра Іосіфаўна Гузюк (калгас «Перамога» Кобрынскага раёна Брэскай вобласці) узнагароджана ордэнам Леніна. Працоўны подзвіг яе заключаецца ў тым, што на плошчы ў 12 гектараў яна сабрала па 23,2 цэнтнера жыта.

Былая батрачка Гузюк толькі пры савецкай уладзе пазнала радасць свабоднай працы. Смела стаўшы на шлях калгаснага жыцця, яна працуе так, што заслужыла славу на ўсю краіну.

Аснову для сёлетняга багатага ўраджаю яна заклала яшчэ з восені: правільна апрацавала і добра ўгноіла свой участак, старанна ачысціла насенне, азімную сяўбу закончыла ў спіслыя тэрміны. Вясной усю ўвагу звярнула на догляд пасеваў і барацьбу з пустазеллем. Сяброўкі па рабоце — Яшчук Вера, Міхалюк Ганна і Вольга — дапамаглі ёй правесці штучнае даапыленне жыта.

Усё гэта дало добрыя вынікі. Зараз Аляксандра Іосіфаўна самаадданна працуе на палях калгаса. Сёлета брыгада, у якой яна працуе, сабрала вышэйшы ўраджай.

Нямецка-фашысцкія захопнікі нанеслі велізарныя страты дзіцячым установам нашай рэспублікі. Яны знішчылі большасць дзіцячых садоў і яслей, кансультацый і здраўніц. У нас прароблена вялікая работа па іх аднаўленьню і будаўніцтву. Даволі сказаць, што за пасляваенныя гады дзяржава адпусціла больш 500 мільёнаў рублёў на аднаўленьне ўстаноў па ахове здароўя дзяцей рэспублікі.

Усё-ж рост дзіцячых устаноў у Беларусі не задавальняе патрэб насельніцтва і ў першую чаргу маці, занятых на рабоце. Асабліва адчуваецца гэта ў горадзе Мінску, дзе далёка яшчэ не адноўлена даваенная сетка яслей і дзіцячых садоў. Тут работніцам і служачым нярэдка адмаўляюць у прыёме дзяцей у сады і яслі. На Варашылаўскаму раёну, напрыклад, з-за адеўнасці месц не задаволены каля двухсот заяў.

У яслях горада шмат пераросткаў (4—5 год), якіх зноў-такі з-за адеўнасці месц у дзіцячыя сады не прымаюць. Прыём дзяцей у сады фактычна спынен.

Якія-ж дзейсныя меры прымаюцца для таго, каб расшырыць у горадзе сетку дзіцячых устаноў? На жаль, вельмі паздавальныя. Звернемся да фактаў.

З 21 сада горада толькі 3 знаходзяцца ў спецыяльных будынках. Астатнія памяшканні часова прыстасаваны пад дзіцячыя ўстановы і не адпавядаюць устаноўленым для іх самым элементарным нормам. У дзіцячых установах Мінска вялікая цесната і скучнасць. Тым часам многія дзіцячыя будынкі выкарыстоўваюцца не па прызначэнню. Так, на тэрыторыі Акадэміі навук жыхары занялі добры будынак дзіцячага сада. Работнікі Белдзяржуніверсітэта жывуць у памяшканні дзіцячага сада па вуліцы Клары Цэткін. Усё яшчэ заняты тыновы будынак сада на 125 месц па Чырвонаармейскай вуліцы, дом 50-а. Калі ў гэтым доме аслабавецца кватэра, то яна засяляецца новымі жыхарамі. Гарадскі і раённыя Саветы дэпутатаў пра-

Больш увагі дзіцячым установам

М. УЛАДЗІМІРАВА.

цоўных не выконваюць урадавага рашэння аб аслабавенні будынкаў дзіцячых устаноў.

Дрэнна будуюцца і новыя памяшканні. Планам капітальнага будаўніцтва ў Мінску прадугледжана пабудаваць новыя яслі на 120 ложкаў. Але да пабудовы гэтага важнага аб'екта яшчэ не прыступлена.

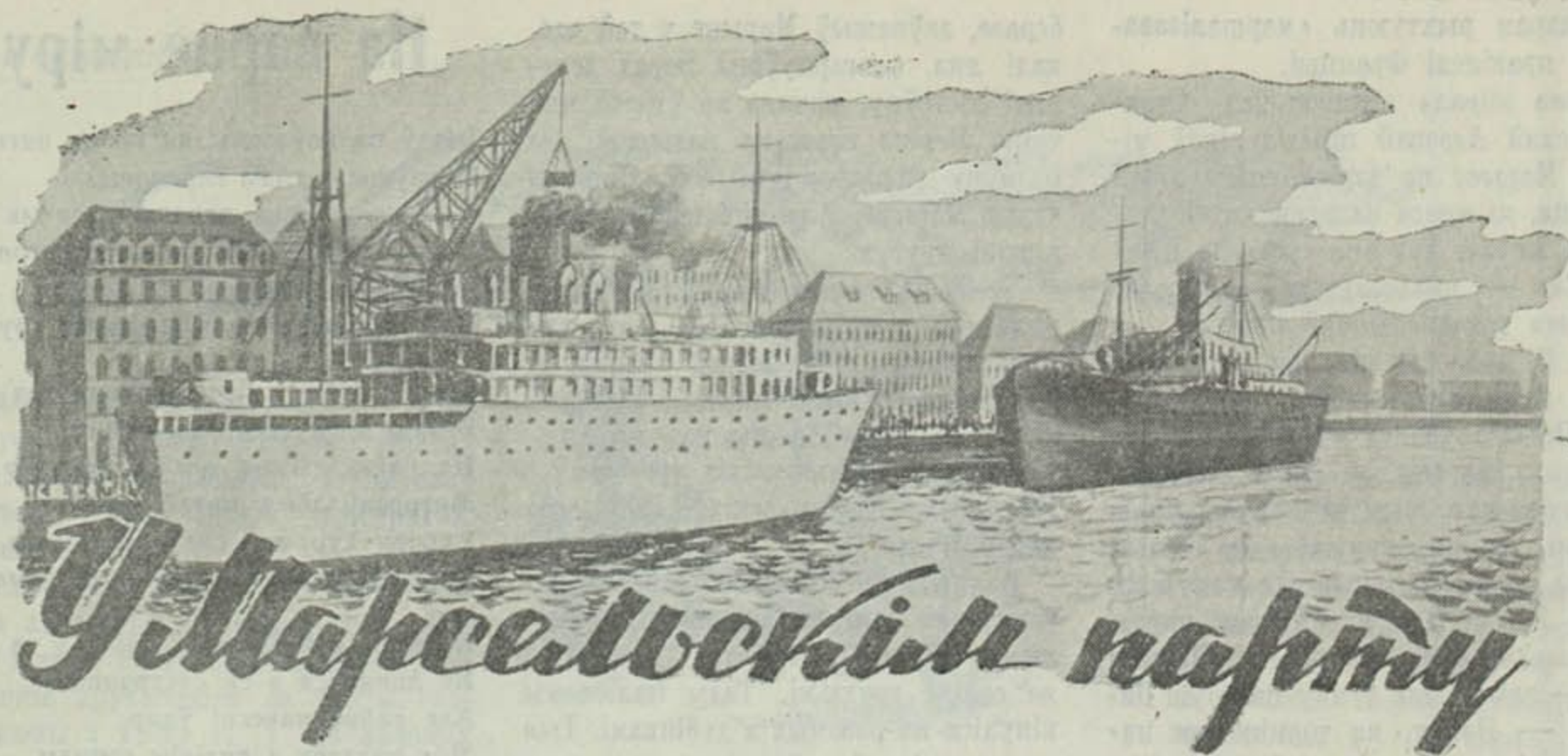
У Мінску не мала прадпрыемстваў, дзе працуе вялікая колькасць жанчын (тонкасуконны камбінат, фабрыка «Комунарка», друкарня імя Сталіна і інш.), але дзіцячых садоў і яслей там няма. Адміністрацыя менш за ўсё думае аб тым, як і дзе выхоўваюцца дзеці работніц, а часам і сама перашкаджае ў вырашэнні гэтай важнейшай справы. Так, на тэрыторыі тонкасуконнага камбіната ёсць добры будынак, які належаў дзіцячаму саду і яслям. Зараз ён заняты пад інтэрнат для рабочых. Паміж гарадскім аддзелам народнай асветы і камбінатам вядзецца сапраўдная цяжба за памяшканне, але дырэктар камбіната тав. Нічышар пакуль што не думае аб тым, дзе выхоўваюцца дзеці работніц. Або ўзяць такі факт. Упраўленне трэста Белтрактарабуд размясцілася ў спецыяльна пабудаваным для дзіцячага сада будынку. Вялікія дзядзі не знайшлі для сябе больш аднаведнага месца, парашыўшы, што дзеці пачакаюць, бо ім не да спеху...

Совет Міністраў Саюза ССР сваёй пастановай ад 18 мая 1949 года абавязаў прадугледжваць, пачынаючы з 1950 г., выдзяленне пры будаўніцтве вялікіх дамоў не менш 5 проц. усёй плошчы для дзіцячых яслей і садоў. Гэтая пастанова ў Мінску яшчэ не выконваецца. Работнікі гарАНА і аддзела аховы здароўя, на наш погляд, не павінны быць у ролі пабочных назіральнікаў і чакаць, пакуль самі гаспадары гэтых будынкаў прапануюць ім памяшканні. Неабходна ўлічыць такія аб'екты і дабіцца размяшчэння ў іх дзіцячых устаноў.

Партыя і ўрад удзяляюць вялікую ўвагу пытанням аховы мацярынства і дзяцінства. Для гэтай мэты значныя сродкі адпускаюцца і гораду Мінску. Гарадскі і раённыя Саветы дэпутатаў працоўных і ўсе, каму даверана гэта важнейшая справа, павінны аднесціся да яе з усёй сур'ёзнасцю.

Мінск становіцца адным з прыгажэйшых гарадоў Саюза. У нас будуюцца новыя заводы і жылыя дамы, кінатэатры і дамы культуры. У нас павінны быць і выдатныя дзіцячыя ўстановы.

В. КЛІМЯНКОУ,
Е. САДОУСКІ.

Апавяданне

Мал. У. Сяржантава.

У ВЕЧАРЫ маленькай Жанне стала горш. Яна пачырванела, раскінула ручкі і з вялікім намаганнем ціха запытала:

— Мамачка тут?

— Тут, тут, маё золатка. Сні, даражэнькая, я з табой!

Праз нейкі час, ледзь прыўзняўшы галоўку, дзяўчынка зноў пыталася:

— Мамачка, ты тут? Ты не пайшла ў порт?

— Не, не, Жануля. Я з табой.

— Мамачка...

Марыет Лафет, неяк адразу пабляднёўшая і пахудзеўшая, нагнулася над ложка, дзе ў гарачцы кідалася дачка.

— Што хочаш, Жанначка?

— Піць хачу. А татка не прышоў?

— Не, Жануля. Засні, дзетачка.

— А ты мяне возьмеш з сабой у порт?

— Зразумела, маленькая.

— Я не баюся паліцэйскіх.

Дзяўчынка закрыла вочкі і пачала пешта шантаць.

Маці не адыходзіла ад ложка. «Як добра было-б, калі-б Марыс быў цяпер дома», — падумала яна, папраўляючы коўдру. Але вось ужо трэці месяц, як Марыс Лафет — машыніст станцыі Марсель — сядзіць у турме.

Раніцай, ідучы на работу, ён абяпаў раней вярнуцца дадому, каб узняць Жанначку ў цырк. Яна сядзела на акне і паглядала на рог вуліцы, чакаючы ўбачыць высокую постаць бацькі ў форменным касцю-

ме і чорным берэце. Але даўно пачалося вячэрняе прадстаўленне ў цырку, а тата не прыходзіў. Цёця Луіза, якая застаецца з Жаннай, калі мама ідзе працаваць у порт, супакойвала пляменніцу, расказвала ёй забаўныя казкі, але і ў яе было неспакойна на сэрцы.

Позна ўвечары прышла Марыет і ўжо з парoga ціха вымавіла:

— Марыс арыштаваны!.. Арыштавалі за тое, што адмовіўся наадрэз весці эшалон з боепрыпасамі, ад якіх могуць загінуць дзеці в'етнамскіх жанчын. Тады прыслалі другую брыгаду машыністаў, але і тая не захацела прымаць удзел у крывавай справе.

Эшалон не пайшоў.

... Прайшло тры месяцы. Адночы Марыет, схіліўшыся над ложка хворага дачкі, нецярпліва чакала Луізу.

— Дзе ты была столькі часу? — запытала Марыет сястру, калі тая вярнулася з лякарствам.

— Праважала Марыса.

Марыет збілася і кінулася да сястры.

— Кажы, у чым справа?

— Пакуль рыхтавалі лякарства, я пабегла ў турму і даведалася, што Марыса з таварышамі хутка выведуць. Я дачакалася. Вось што ён паспеў перадаць.

Дрыготкімі пальцамі Марыет разгарнула запіску і прачытала:

«Дарагія мае! Я многа думаю і сумую на вас, але калі-б у мяне запыталі: «Ці павядзеш ты цяпер саставы з боепрыпасамі, прабыўшы ў турме тры месяцы?» — я адказаў бы цвёрда: «Ніколі, хоць-бы трымалі

мяне тут да смерці. Думаю, што і ты, Марыет, і ты, маленькая Жанначка, і ты, Луіза, цалкам трымаецеся маёй думкі. Марыет, глядзі Жанначку і будзь мужнай. дарагая!».

Перачытаўшы запіску некалькі раз, Марыет прытуліла яе да сваіх вуснаў.

Ноччу прайшоў дождж. Раніцай вуліцы Марселя блішчэлі, як парадныя палубы, вымытыя працавітымі матросамі. З-пад аўтамабільных шын выліталі касыя снапы пырскаў. Сярод пешаходаў, нічога не заўважаючы, шпарка ішла сярэдняя росту жанчына, з тонкімі чорнымі брывамі на прыгожым задумлівым твары. Ёй трэба было на ўмоўленым месцы яшчэ да работы сустрэцца з прадстаўніком партовага камітэта камуністычнай партыі. Яна думала пра мужа, якога невядома куды навезлі з Марселя, пра хворую дачку, пра лёс многіх докераў, якія галадалі пры катаржнай працы.

Мінаваўшы цэнтральныя вуліцы, Марыет вышла на ўскраіну горада з вузкімі вулачкамі і пашарпанымі домікамі, у якіх жылі партовыя рабочыя. Марыет ведала, што вось у гэтым вузенькім «птушніку» жыве стары докер Поль Буасон. На вайне з фашыстамі загінулі два яго сыны і дачка.

Побач з «птушнікам» Буасона жыве ўдава марака Эльза Растан, у яе таксама загінуў на вайне адзіны сын Мішэль — таленавіты мастак. І цяпер яна ўсёй сілай набалелага матчынага сэрца гнеўна пратэстуе супроць пагрозы новай вайны, якую з такой дагодлівасцю амерыканскім

гаспадарам рыхтуюць «маршалізаваныя» правіцелі Францыі.

Эльза збірала подпісы пад Стэкгольмскай Адазвай прыхільнікаў міру, і Марыет на дарозе зайшла да ведацца, ці многа чалавек падпісалася на лістах. Тут яна сустрэла Паліну Жак — прадстаўніка партовага камітэта камуністычнай партыі.

— Ці чула ты, што ноччу прыбыў яшчэ адзін амерыканскі параход?..

— Прывёз «банкі з тушонкай»? — запытала Марыет. — Яны думаюць, нам неведома, чым запоўнены тыя скрыні, якімі загрузаны не толькі трумы, але і пасажырскія каюты...

— Зброяй для падаўлення народна-вызваленчай барацьбы ў В'етнаме, — закончыла думку сяброўкі Паліна. — Ноччу, на тэрміновым пасяджэнні, наш партыйны камітэт вынес рашэнне не разгружаць параход, які пагражае смерцю. З такім заклікам партыя звярнулася да докераў. Я пакінула лістоўкі Эльзе, але вазьмі і ты, Марыет.

У гавані шумна грузіліся і раз-

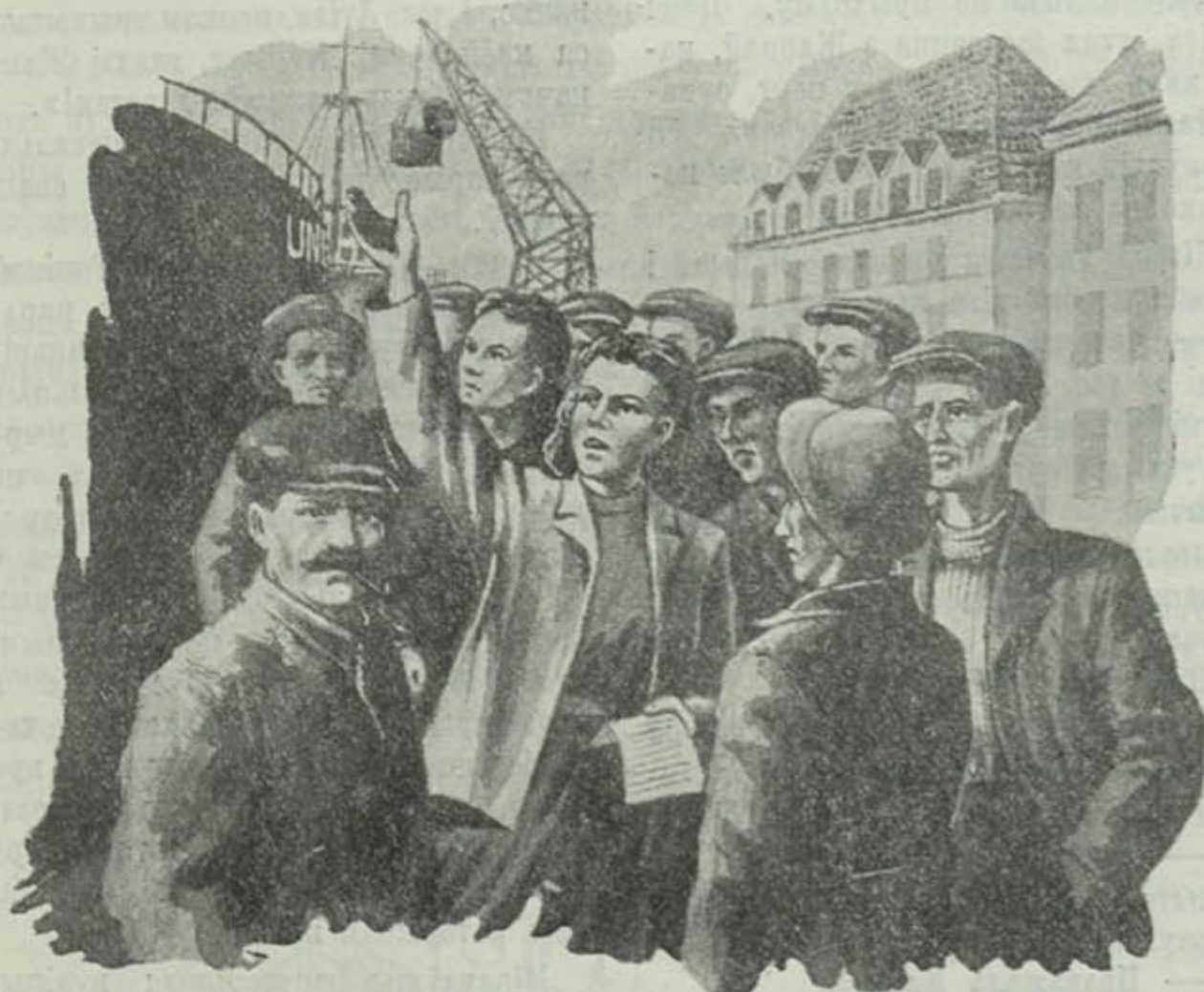
бэразе, заўважыў Марыет у той час, калі яна, разгарнуўшы перад докерамі лістоўку, пачала яе ўголос чытаць. Верны служака падышоў да натоўпу рабочых і вырваў лістоўку з рук Марыет. Але яна выцягнула з кішэнні другую.

— Той, хто мае дзяцей, — крыкнула яна з усёй сілы, — хто любіць жыццё і хоча жыць у міры, не пойдзе разгружаць параход смерці! Няхай ён адпраўляецца назад у Амерыку! Вон амерыканскіх агрэсараў з Карэі! Вон французскіх каланізатараў з В'етнама!

Паліцэйскія прапавалі схопіць Марыет, але партавікі, натхнёныя смелым учынкам патрыёткі, заклікалі яе сваімі грудзямі. Тады палісмены кінуліся на рабочых з дубінкамі. Тыя не засталіся ў даўгу.

— Вось чым вы плаціце нам за працу! — закрычаў высокі Габрыель Марлен і вырваў гумавую дубінку з рук паліцэйскага. — Пачакайце, і на вас прыдзе расплата!

Аднекуль, нібы галубы, насыпалі-

грузаліся караблі розных краін. Яркаячырвоны флаг краіны Саветаў кра-саваўся на вялікім акіянскім параходзе, які даставіў у Марсель мірны груз.

Водзаль, пад флагам з дробнымі зоркамі, стаяў ненавісны народу параход, у чэраве якога гаспадары Уол-стрыта пасылалі народам смерць і разбурэнне. Аб гэтым гаварылася ў лістоўках.

Эльза, Марыет і Паліна пачалі непрыкметна раздаваць лістоўкі партыям рабочым.

Паліцэйскі, які стаяў на самым

ся лістоўкі. Гэта Марыет раскідвала іх над натоўпам.

Докеры Марселя адмовіліся разгружаць амерыканскі параход. Паліцэйскія, збіўшыся з ног, цэлы дзень шукалі Марыет. Яны выставілі пікетны ля яе кватэры, але Эльза з Луіза паспелі загадзя перанесці хворую Жанначку да суседзяў.

— У цябе маці і бацька — героі, — песнячы дзяўчынку, гаварыла Эльза. — Змагаючыся за мір, яны думаюць аб тваім шчасці, аб свабодным жыцці працоўных у незалежнай Францыі!

На варце міру

Імчаў на поўдзень, як віхор, пягнік,
Абдаўшы дымам перагоны.
Блішчэў суро́ва вартавога штык
З прыступак каля кожнага вагона.
І разгадалі мужныя французы,
Што ехала вайна транзітным грузам.

Тады дзяўчына затрымала ход
Вайны на хуткім развароце,
На рэйкі лёгшы, як на кулямёт
Матросаў лёг у пятай роце.
І горад Тур, для свету неведомы,
Адгэтуль ведаюць у кожным доме.

Не знаю я Раймонды Дзён у тв. р. —
Не давялося з ёй сустрэцца.
Але вайне нанесці ўдар
Мог чалавек з вялікім сэрцам.
Таму і славіць нашая Айчына
У песнях подзвіг мужае дзяўчыны.

Цяпер яна мне сябра і сястра,
Нібы ў маленстве мы кастры палілі,
А як прышла суровая пара,
Удвох па снежках партызан хадзілі.
Мы зараз разам з ёю дні і ночы
На варце міру не змыкаем вочы.

Алесь АСТАПЕНКА.

Маёй дачушцы...

Маёй дачушцы тры гады,
Малая ведае шмат слоў.
Скажы ёй «сад» — паказвае сады,
«Палі» — пакажа ў бок палёў.

Ей неба, сонейка вядомы,
Заліты промнямі прастор,
І дуб зялёны каля дома,
І шум прысад,
І птушак хор.

Пра ўсё з цікавасцю наіўнай
Пытаецца ў мяне яна.
І раскажа я ёй павінен
Пра слова страшнае «вайна».

Яго дзіця пачула рана,
Якое-ж тлумачэнне дам:
Што бомбаю з-за акіяна
Бандыты пагражаюць нам,

Што ў злосці прагнуць крывапіўцы
Яе, нявінную, забіць?
Вар'яцкім планам тым не збыцца,
Ніколі гэтаму не быць.

Няхай-жа спіць дачка спакойна
І сноў не ведае благіх:
Вартуюць сон яе мільёны
Бацькоў — надзейных вартавых.

І з імі бацька наш вялікі,
Любімы Сталін-правадыр.
«Вайна» як слова мусіць знікнуць,
Жыць вечно будзе слова «мір».

Аляксей ПЫСІН.

Світанне

Дзяржаўнае выдавецтва БССР выпусціла ў свет зборнік вершаў «Світанне» старэйшай беларускай паэтэсы Канстанцыі Антонаўны Буйла.

Канстанцыя Буйла ў свой час была актыўным супрацоўнікам «Нашай нівы», на старонках якой сістэматычна друкаваліся яе творы, пачынаючы з 1909 г. і да апошніх дзён існавання гэтай газеты — 1915 г. Яна выхавалася і творча аформілася пад непасрэдным уплывам крытычнага рэалізму Янкі Купалы і Якуба Коласа. У «Світанні» змешчаны цыкл лепшых дарэволюцыйных вершаў паэтэсы («Курганная кветка», «Люблю», «Звон», «Каб я мела» і інш.), якія сведчаць аб яе даравітасці.

Ужо ў 1914 г. быў выпушчаны ў свет першы зборнік вершаў Канстанцыі Буйла — «Курганная кветка». Янка Купала — тагочасны рэдактар «Нашай нівы» — асабіста адрэдагаваў зборнік. У той час Канстанцыя Буйла было шаснаццаць год. Сваю творчасць яна цалкам прысвяціла працоўнаму народу. Матывы патрыятызма, любові да свай Радзімы, да заняволеных царызмам і панами працоўных людзей заўсёды моцна гучэлі ў яе вершах.

Ужо ў адным з ранніх дарэволюцыйных твораў «Ці помніш ты?» паэтэса, спяваючы «песню так сумную, як доля мужыкоў», усклікае:

О, колькі стогну там,
жалбы душы збалелай
Пачуеш з яе слоў!

У другім вершы «Тварыць і кахаць» Канстанцыя Буйла, унікаючы на цензурных умовах слова «рэволюцыя», заклікае «да працы, да светлай, вялікай работы, з абломкаў, руінаў тварыць новы дом». Яна выкрывае нычкаў і малавераў, што прымірыліся з «праклятай самадзяржаўнай рэчаіснасцю».

Не ўсе, зразумела, дарэволюцыйныя творы паэтэсы маюць ярка акрэслены ідэяна-палітычны напрамак,

не ўсе аднолькавы па мастацкай вартасці. Ёсць сярод іх і проста слабыя, падчас з моцным наносам сімвалізма і элементамі містыцызма. Але-ж у аснове сваёй дакастрычніцкая творчасць Канстанцыі Буйла жыццелюбная, прасякнута духам рэалізму і народнасці.

Гэты здаровы мэтанакіраваны пачатак прыкметна выявіўся ў савецкі перыяд творчасці паэтэсы і можа быць ахарактарызаваны як актыўнае імкненне пісьменніцы служыць мастацкім словам свайму народу, сваёй савецкай бацькаўшчыне, якую любіць яна ўсімі сіламі душы:

Зямля мая цудоўная,
Радзіма сінявокая,
Якая-ж табе роўная?
Мо' ёсць і прыгажэйшая, —
Каму што ў свеце глянца,
Мая-ж — найдаражэйшая
Да смерці мне астанецца.

(1946 г.).

Вораны чорныя крачуць панура,
Вораны чорныя крыллем махаюць.
Лётаюць-лётаюць, нібы прад бурай,
Крумкаюць, кружаць, кагосьці пужаюць.
Мы не баімся ні смерці, ні болю.
Ведаем мы, як за ішчасце змагацца;
Нас не асіліць ніхто і ніколі —
Армію сталінцаў, армію працы.

Ставім мы сёлы, мястэчкі, заводы,
Нашай сталіцы узлёт беласценны.
Гэта ўсё — дзеля ішчасця народа,
Гэта ўсё — дзеля нашае змены.
Нас не крануць — не зачэпім нікога.
Любім мы край наш, і ішчасце, і волю.
Сталінскай, яснай, ідзем мы дарогай,
З гэтай дарогі не збочым ніколі!

К. БУЙЛА.

У дні Айчынай вайны паэтэса на псуны голас заклікала «на бой крывавы і рашучы супраць агіднай чумы», апявала подзвігі і гераізм савецкіх воінаў, натхняла гарачым паэтычным словам на разгром ворага. Да лепшых твораў ваеннага часу, змешчаных у «Світанні», адносяцца такія, як «Смерць героя», «Мяцеліца», «Спайпер», «Над Доном», «У шпіталі», «Герою». Таксама шырока прадстаўлена ў зборніку і пасляваенная творчасць паэтэсы. Чытач знойдзе ў ім вершы і невялічкія паэмы на самыя рознастайныя тэмы нашага сучаснага жыцця.

Паэтэса жыва адгукаецца на падзеі дня, піша аб аднаўленні разбуранай ворагам гаспадаркі («Добры дзень», «Беларусь», «На будоўлі», паэмы «Песня», «Андрэйка» і інш.). Яе вершы прасякнуты глыбокай верай у лепшую будучыню. Яна заклікае будаўніка «выснуць новыя матывы ў магутным подыху натхнення, каб паўстала непаўторным дзівам у будове эра вызвалення».

Шкада, што не ўсе змешчаныя ў «Світанні» творы роўнацэнны, а многія проста недаапрацаваны («Ніва» і інш.). Паэтэса мала ўвагі аддае форме, часта карыстаецца архаічнымі вобразамі («Я прышла... да старэнькай беларускай хаты» — паэма «Песня»); без патрэбы расцягвае творы («На будоўлі», «Андрэйка»), парушаючы кампазіцыйную стройнасць і сюжэтную пласць; карыстаецца без патрэбы стараславянскімі інтанацыямі («Герою», «Ніва»). Увогуле зборнік «Світанне» робіць добрае ўражанне і пераконвае, што Канстанцыя Буйла з яе непасрэднасцю ва ўспрыманні рэчаіснасці і свежасцю пачуццяў, будучы больш патрабавальнай да мастацкіх і фармальных асаблівасцей верша, зольна напісаць добрыя новыя творы.

Ці ёсць Лёс?

ПАНЫЦЕ лёсу або фатума, як нейкай вышэйшай непасцігальнай сілы, якая нябачна кіруе ўчынкамі і дзеяннямі людзей, з'яўляецца вельмі старажытным. Вера ў лёс узнікла ў тыя часы, калі людзі яшчэ мала ведалі аб навакольным свеце, калі ім здавалася, што ў з'явах прыроды захаваны таямнічыя, звышнатуральныя сілы.

Вера ў лёс узнікла на глебе бясцілля чалавека перад магутнымі сіламі прыроды, на глебе бясцілля працоўных у барацьбе супроць пануючых класаў.

«Бясцілле эксплуатаемых класаў у барацьбе з эксплуатаатарамі, — пісаў В. І. Ленін, — таксама непазбежна параджае веру ў лепшае загробнае жыццё, як бясцілле дзікуна ў барацьбе з прыродай параджае веру ў багоў, чарцей, у цуды і да т. п.»

Доўгі час у старадаўня і сярэдня вякі была пашырана ілжэнавука астралогія, якая займалася прадраканнямі лёсу чалавека па палажэнню зорак. Рэлігія падмацавала веру ў лёс.

Рэлігія заўсёды выражала і выражае інтарэсы эксплуатаатарскіх класаў, зводзячы ролю актыўнай дзейнасці людзей да нуля. Яна насаджае ў народных масах цемру, невуцтва, рэлігійныя забабоны. Рэлігія заўсёды імкнулася ўбіць у галовы людзей усведамленне таго, што ніхто не можа змяніць прадвызначанага ходу падзей, што свядомае ўмяшанне чалавека ў развіццё грамадства з'яўляецца бескарысным, лішнім, што чалавек, моў, — гэта цацка ў руках усемагутнага лёсу.

Такі погляд, згодна якому лёс чалавека прадвызначаны, называецца фаталізмам.

Фаталізм азначае адмаўленне ад барацьбы за перабудову свету, за стварэнне новых умоў жыцця, вартых свядомых людзей. Вера ў лёс параджае мніцельнасць, тупое раўнадушша і невуцкую бясхлопатнасць.

Гогалеўскі наглядчык богаўгодных устаноў Земляніка, калі да яго прыходзілі за лякарствамі, гаварыў: «А навошта лякарства? Каму суджана выздаравець, той і без лякарства выздаравее, а каму суджана памеці, той і так памрэ...»

Вера ў лёс вельмі жывуча. Яна адлюстравалася ў шматлікіх приказках і пагаворках: «Свайго лёсу не мінеш», «Чаму быць — таго не мінаваць».

Правячыя класы капіталістычных краін прыкладаюць усе намаганні для таго, каб ашукваць працоўных не толькі прамым шляхам, але і пры дапамозе забабонаў, знахарства, шарлатанства. Асабліва гэта назіраецца зараз у ЗША. Забытаўшыся канчаткова ў супярэчнасцях капіталістычнай сістэмы, манапалісты ЗША, як паміраючы за саломінку, хапаюцца за рэлігію, забабоны, адначасова рыхтуючы новую сусветную вайну, якая вядзе да фізічнага знішчэння народных мас, да разбурэння культуры, якая стваралася вякамі.

Навука адвяргае лёс і прадвызначэнне. Таварыш Сталін гаварыў, што большэвікі ў «лёс» не вераць. Само паняцце лёсу — забабоны, глупства.

Навука вывучае з'явы прыроды, прычыны іх, устанаўляе законы прыроды. Любая з'ява прыроды адбываецца не сама па сабе, а таму, што яе выклікаюць нейкія прычыны. Не можа быць дажджу, грому або навальніцы, калі няма хмар. Не вырасце расліна, калі ў глебу не будзе занесена насенне, чалавек не можа захварэць ні з таго ні з сяго.

Калі чалавек даведваецца аб сапраўдных прычынах той ці іншай з'явы, калі ён устанаўляе правільную сувязь паміж асобнымі з'явамі, то забабонныя ўяўленні пачынаюць знікаць. Развіццё-ж навукі знаходзіцца ў прамой сувязі з развіццём грамадства: чым вышэй грамадскі лад, тым большымі ведамі валодаюць людзі, тым менш забабонаў у такім грамадстве.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя нанесла жорсткі ўдар па забабонах. Рэлігійныя забабоны сталі хутка адміраць, але яны яшчэ не выжыты поўнасцю ў свядомасці людзей. У нас даўно ўжо ліквідаваны сацыяльныя карэнні рэлігіі і забабонаў — прыватная ўласнасць на прылады і сродкі вытворчасці, наяўнасць эксплуатаатарскіх класаў, класавы ўціск. Паспехі сацыялістычнага будаўніцтва, уздым матэрыяльнага добрабыту працоўных прывялі да нябачанага росту навукова-матэрыялістычнага светапогляду, да росту атэізма ў нашай краіне. За час савецкай улады выхавалася зусім новае пакаленне, якое не мае ніякіх рэлігійных вераванняў.

Але забабоны адміраюць павольней, чым развіваецца эканоміка і навука.

Веды дапамагаюць знішчаць забабоны. Навука ўсяляе ў чалавека бадзёрасць, аптымізм, няведанне страху ў барацьбе супроць стыхійных сіл прыроды, супроць эксплуатаатараў, асвятляе шлях да кунізму, напаўняе чалавека радасцю жыцця. Рэлігія-ж, наадварот, размагнічвае, аслабляе волю людзей да барацьбы за лепшае жыццё, усяляе баязлівасць перад эксплуатаатарамі, пакорнасць «лёсу». Нельга быць перадавым, свядомым барацьбітом за кунізм, за лепшую будучыню і адначасова верыць у нешта містычнае, у лёс. Нельга паслядоўна стаяць за навуку, не будучы свабодным ад антынавуковых рэлігійных уяўленняў.

Асабістай прадвызначанасці да шчаслівай або нешчаслівай долі няма. «Лёс» паасобных людзей залежыць ад умоў матэрыяльнага жыцця грамадства, ад саміх людзей. Наша сацыялістычная Радзіма паказвае найвялікшы прыклад трыумфу навукі над рэлігійнымі забабонамі, над рэлігійнымі сцверджаннямі аб «лёсе». Савецкі народ пад кіраўніцтвам вялікай партыі Леніна — Сталіна творыць такія справы, аб якіх у мінулым людзі не маглі і марыць. Сталінскі план пераўтварэння прыроды, барацьбы з засухай, за высокі ўраджай — сведчанне велізарнай магутнасці перадавой савецкай навукі, якая абвяргае ілжэнавуковыя рэлігійныя сцверджанні аб тым, што прырода раслін і жывёлін не падуладна чалавеку, недаступна яго розуму.

Мічурынская навука сцвярджае, а практыка мільёнамі фактаў пацвярджае, што чалавек можа кіраваць ходам развіцця жывёльнага і расліннага свету, што нічым звышнатуральным жывыя арганізмы не надзелены, што жывая прырода, гэтак сама як і нежывая, падуладна чалавеку, узброенаму перадавой навукай і тэхнікай. Таму краевугольным каменем мічурынскай навукі з'яўляецца сцверджанне: «Мы не можам чакаць міласцей ад прыроды, узяць іх у яе — наша задача».

І наша калгаснае сялянства, узброенае перадавой савецкай навукай, выдатнай тэхнікай, не чакае міласцей ад прыроды, а пераабляе, ставіць яе на службу чалавеку. Следуючы прыкладу Герояў Сацыялістычнай Працы, укараняючы ў калгасную вытворчасць вучэнне Вільямса, Дакучаева, Костычэва, Лысенкі, сотні калгасаў нашай рэспублікі дабіліся рэкордных ураджаяў збожжа і тэхнічных культур, высокай прадуктыўнасці жывёлы. У гэтым як нельга ярчай праяўляецца трыумф савецкай навукі, улада чалавека над прыродай.

У нашай савецкай краіне, краіне перамогі сацыялізма, створаны ўмовы, якія дазваляюць праявіць свае здольнасці кожнаму. Сталінская Канстытуцыя гарантуе ўсім грамадзянам СССР, незалежна ад паходжання, полу, нацыянальнасці, роўнае права на працу, адпачынак, адукацыю. Шчасце ў нашай краіне перастала быць выпадковасцю, дарам сляпога «лёсу». Шчасце моцна і пэўна прыходзіць да таго, хто сумленна і самааддана працуе на карысць нашай Радзімы.

В. АЗЕРНІКАУ,
заслужаны настаўнік школы БССР.

ПАПРАўКА

На апошняй старонцы гэтага нумара часопіса ў парадах па кулінарыі другі сказ у раздзеле «Саленне рыжыкаў» трэба чытаць так: «Мачыць рыжыкі ў вадзе нельга, таму што ад вады яны хутка псуваюцца. Працёршы...» і далей, як у тэкście.

Па БССР

На здымках: Вучні го-
мельскай школы № 6 на
лодочнай прагулцы; Таі-
са Капусціна — пера-
можца велакроса на Шо-
стай Усебеларускай
спартакіядзе (здымак
злева); Лепшая даярка
сойгаса «Ведрыч» Пале-
скай вобласці Ганна
Брэзь (здымак справа);
Вера Бабарнева, лепшая
штампоўшчыца Віцеб-
скай абутковай фабрыкі
«Чырвоны Кастрычнік»
(у асяродку); Парад удзель-
нікаў Шостай Усебела-
рускай спартакіяды.

Кулінарыя

АГУЛЬНЫЯ ЗАУВАГІ ДЛЯ УСІХ ВАРЭННЯУ

Ягады, з якіх вараць варэнне, не павінны быць мятыя. Для таго, каб варэнне не зацукрылася, пры варцы трэба абмываць сценкі таза, на якіх цукар асядае ў выглядзе налёту.

Пры варцы варэння не трэба мяшаць яго лыжкай, таму што ягады або фрукты ад гэтага мнуцца. А для таго, каб яно раўнамерна варылася і сіроп не прыгараў да дна, таз трэба часта трэсці за ручку або за край.

Зваранае варэнне нельга астуджаць у тазу.

Слоікі, у якіх захоўваецца варэнне, павінны быць абсалютна чыстымі. Іх нельга мыць сырой вадой. Нельга таксама выліваць варэнне ў мокрую слоікі, бо ад гэтага яно пакрываецца плесенью.

Захоўваючы ўсе правілы, можна звараць добрае варэнне, якое доўга не псуецца.

ВАРЭННЕ З БРУСНІЦ

Узяўшы добрых, не мятых брусніц, вымыць іх, адкінуць на рэшата і даць сцячы вадзе. Затым прыгатаваць густы цукровы сіроп. На сіроп бярэцца цукровы пясок і такая колькасць вады, каб пакладзены ў таз цукар быў толькі змочан ёю. На 1 кг брусніц ідзе 500 грамаў цукру. Змачыўшы цукар вадой, паставіць варыць з яго сіроп, часцей патрасаючы таз за ручку, каб цукар хутчэй распускаўся. Сіроп трэба варыць да такой ступені, каб уся паверхня таза была пакрыта пазыркамі, як сеткай. Зварыўшы сіроп да належнай гушчынні, апусціць у яго перабраныя і высушаныя ягады, даць ім добра закіпець два разы, а потым варыць на невялікім агні, здымаючы пену. Варыць трэба да таго часу пакуль не будзе пены і сіроп стане зусім празрыстым. Пасля гэтага варэнне пераліваецца ў слоікі і астуджаецца.

У бруснічнае варэнне можна таксама прыбаўляць яблыкі і ігрушы. На 1 кг брусніц кладзецца 5 ігруш і 3 яблыкі. Яблыкі і ігрушы перад гэтым ачышчаюцца ад скуркі і разразаюцца на 4 часткі. Кладуцца яны ў варэнне тады, калі ягады напалавіну гатовы.

ПАВІДЛА З ЯБЛЫКАУ І СЛІУ

Яблыкі і разрэзаныя на частачкі слівы (без костачак) пакласці ў каструлю, заліць вадой, накрыць крышкай і варыць, пакуль яны не стануць мяккімі. Затым, не даючы ім астыць, працерці скрозь сіта. У атрыманае пюрэ дадаваць цукар, старанна размяшаць і варыць на слабым агні, часта памешваючы, да патрэбнай гушчынні (прыкладна 1,5 гадзіны). На 1 кг яблыкаў і 1 кг сліў трэба 1 кг цукру і 1 шклянку вады.

ВАРЭННЕ З ІГРУШ І ЯБЛЫК

Для варэння лепш за ўсё браць цвёрдыя гатункі ігруш і яблык, таму што мяккія гатункі хутка разварваюцца і трацяць форму.

Ачысціць яблыкі і ігрушы ад скуркі, разрэзаць кожную штуку на частыя часткі і апусціць іх заразжа ў сіроп, інакш яны пачамнеюць. Сіроп для яблык і ігруш прыгатаўляецца лёгкі, таму што ад варкі ў густым сіропе яны зморшчваюцца і робяцца цвёрдымі. На кожныя 400 грамаў ачышчаных ігруш або яблык бярэцца 400 грамаў цукру і 1 шклянка вады.

Апусціўшы ігрушы ў сіроп, спачатку закіпяціць іх на моцным агні, потым даць ціха кіпець на краі пліты. Гатовыя ігрушы будуць празрыстыя, а сіроп зробіцца густым. Для надання лепшага смаку ў час варкі можна прыбавіць палачку ванілі, а для таго, каб варэнне не заплеснела, дадаць лімоннай кіслаты.

САЛЕННЕ АГУРКОУ

Буйныя агуркі прамываюцца, адкідваюцца на рэшата, каб сцякла вада, і складваюцца ў бочку ў стаячым становішчы. Гэта робіцца для таго, каб агуркі былі поўныя і мелі прыгожы выгляд. Кожны рад перакладаецца сумессю розных траў: укрупу, вішнёвага лісця і лісця чорнай смародзіны, зялёнага лісця хрэну, карэнныкаў хрэну, парэзаных дробна, і крыху часнаку.

Паклаўшы такім чынам агуркі ў бочку, заліць іх расолам. Расол прыгатаўляецца так: для буйных агуркоў на кожнае вядро бярэцца 500 грамаў

солі, а для дробных — 400 грамаў. Соль павінна поўнасю растварыцца ў вадзе. Атрыманы расол праезджаецца на агуркі. Заліўшы агуркі расолам, пакласці на іх лёгкі кружок, які кладзецца для таго, каб агуркі не ўсплывалі на паверхню. Затым пакрыць агуркі чыстым ручніком і захоўваць у халодным сухім пограбе.

МАЧЭННЕ БРУСНІЦ З ЯБЛЫКАМІ

Для мачэння трэба браць цэлыя, не мятыя брусніцы. Яблыкі для мачэння бяруцца антонаўскія, толькі што сабраныя з дрэва.

Перабраўшы і вымыўшы брусніцы, адкінуць іх на рэшата і даць сцячы вадзе. Затым пакласці іх у дубовыя бочачкі, або высокія шклянныя слоікі. Укладваць трэба шчыльна і радамі, г. зн. пакласці рад брусніц і рад яблыкаў і так да верха. Самы верхні рад павінен быць з брусніц, якія пакладваюцца тоўстым слоём для таго, каб паветра не нападала на яблыкі, бо ад гэтага яны чамнеюць. Калі брусніцы і яблыкі ўкладзены, то іх заліваюць адварам, прыгатаваным з вады, цукру і пранасцей. На вядро вады бярэцца 2 кг. цукру, на 25 грамаў карыцы і гваздзікі. Вада павінна закіпець адна, а затым яшчэ раз з цукрам і пранасцямі. Атрыманы адвар трэба спачатку астудзіць, затым заліць брусніцы, закрывць зверху крышкай і пакласці лёгкі груз. Захоўваць у халодным сухім месцы.

САЛЕННЕ РЫЖЫКАУ

Адбярэце добрыя свежыя рыжыкі, пратрыце іх сухім ручніком. Мачыць рыжыкі ў вадзе нельга, таму што ад вады, цукру і пранасцей. На вядро ўсе рыжы, адрэжце ад іх карэнныкі, пакінуўшы для салення толькі адны галоўкі.

Пасля гэтага складзіце рыжы ў ліпавую бочку. Пры ўкладванні перасыпце іх дробнай сухой соллю, беручы на кожнае вядро рыжыкаў 600 грамаў солі. Паклаўшы так усе рыжы, накрыйце іх чыстым ручніком, пакладзіце груз і паставіце ў халоднае сухое месца. Калі праз некалькі дзён рыжы дадуць мала ўласнага расолу, то трэба дадаваць крыху салёнага адвару, паклаўшы на 1 літр вады 100 грамаў солі і сталовую лыжку воцату. Усё гэта перакіпяціць, астудзіць і дадаваць у рыжы.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларуском языке. Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, пакой 23.

АТ № 01969.

Тыраж 10.000.

Издание ЦК КП(б)Б.

Цана 1 р. 50 кап. Падпісана да друку 15/VIII—1950 г.

Заказ 399.

Мінск, друкарня імя Сталіна, Пушкіна, 55.

НАЦЫОНАЛЬНАЯ
БІБЛІОТЕКА
МІНСКА